

Годишен извештај на Метаморфозис 2025

За периодот од 1 јануари до 31 декември, 2025 година

Table of Contents

Визијата и мисијата на Метаморфозис	3
2025 во еден поглед:	3
Програма Одговорна дигитална трансформација	6
Јавни извори на податоци	15
Програма Општествена отчетност.....	16
Јавни извори на податоци	21
Медиумски и информациски интегритет.....	24

Визијата и мисијата на Метаморфозис

Визија:

Фондацијата за интернет и општество Метаморфозис (во понатамошниот текст „Метаморфозис“) замислува општество во кое зајакнатите граѓани ја држат владата одговорна, технологијата и институциите им служат на луѓето, а вистината триумфира над манипулацијата.

Мисија да се оствари визијата:

Метаморфозис е независна организација која работи во Северна Македонија и во нејзиниот поширок европски контекст. Тимот е составен од посветени демократски активисти, обединети под заедничка кауза и заеднички вредности на меѓусебна одговорност, отворена комуникација и цврста посветеност на универзалните човекови права и демократијата.

Метаморфозис се зајакнува да го премости јазот на знаење, да промовира одговорна технологија и да ги зајакне граѓаните да бидат активни учесници во просперитетна демократија.

Програмите на Метаморфозис опфаќаат:

- **Одговорна дигитална трансформација**
- **Општествена отчетност**
- **Медиумски и информациски интегритет**

2025 во еден поглед:

Во 2025 година, Метаморфозис продолжи да се надоврзува на повеќе од две децении посветена работа во унапредување на демократијата, доброто управување, човековите права, слободата на изразување и одговорната дигитална трансформација во Северна Македонија и Западен Балкан. По започнувањето на нашата среднорочна Стратегија за периодот 2024–2028, оваа година беше обележана со активна имплементација на нашите стратешки цели, при што се погриживме тие да останат усогласени со развојот на дигиталната средина и со потребите на нашата разновидна заедница на корисници. Во текот на 2025 година, ја задржавме нашата посветеност кон надминување на јазот во знаењето и кон зајакнување на граѓаните да бидат активни учесници во една просперитетна демократија.

Годината 2025 беше обележана со значајни чекори во **законодавното застапување и регионалната соработка**. Важна пресвртница беше вклучувањето на нашата иницијатива од 2024 година за усогласување на националното законодавство со Европскиот закон за дигитални услуги (ДСА) во Програмата за работа на Владата на Северна Македонија за 2025 година. Оваа мисија дополнително ја унапредивме преку директна соработка со Министерството за дигитална трансформација, залагајќи се за етички, безбедни и граѓански ориентирани дигитални политики. Како потврда за нашиот континуиран напредок, ја организиравме 21-та меѓународна конференција **е-Општество.мк** насловена „Интегритетот во сржта на дигиталната трансформација“. Овој водечки настан обедини околу 300 експерти и носители на политики, кои

дискутираа за демократската отпорност, етиката на вештачката интелигенција и улогата на жените во кибер безбедноста.

Применувајќи пристап заснован врз човекови права, Метаморфозис продолжи да го става во фокус зајакнувањето на капацитетите и на јавните институции и на граѓанското општество. Посебно внимание посветивме на младите, организирајќи студиски сесии за **одговорна употреба на алатки базирани врз вештачка интелигенција**, со цел да ги оспособиме да се справуваат со етичките предизвици на новите технологии. Дополнително, останавме посветени на намалување на дигиталниот јаз преку иницијативи како SubHER, која им обезбеди на жените **клучни знаења за кибер безбедноста и вештини за дигитална самозаштита**. Нашите напори за зајакнување на кибер отпорноста се проширија кон 35 граѓански организации, на кои им обезбедивме специјализирани обуки и менторство за креирање персонализирани планови за дигитална безбедност.

Посветеноста на општествената отчетност остана во сржта на нашата мисија. Преку Индексот на отвореност, следевме 41 институција на централно ниво и 81 единица на локална самоуправа во Северна Македонија. Нашето мониторирање покажа забележително зголемување на отвореноста на локално ниво, од 37% во 2024 година на 40% во 2025 година. Овие наоди ги дополниме со тематски форуми како „Отворена општина – Активна заедница“ и интензивни менторски циклуси кои им помогнаа на локалните службеници да ја подобрат транспарентноста и да го намалат просторот за коруптивни практики. Овие напори беа поддржани и со **развој на алатки за онлајн јавни консултации**, со што се обезбеди граѓаните да имаат директен глас во процесите на донесување одлуки на локално ниво.

Во текот на 2025 година, Метаморфозис ги засили своите напори за спротивставување на **странското мешање и манипулации со информации (ФИМИ)**, користејќи интегриран модел на независно новинарство, проверка на факти и регионална соработка. Нашата посветеност на медиумскиот и информацискиот интегритет се огледа во континуираната работа на нашите платформи Мета.мк, Порталб.мк и Вистиномер.мк, кои заедно објавија илјадници текстови засновани врз факти и допреа до милиони граѓани, зајакнувајќи ја довербата на јавноста во проверените информации. **Значајно меѓународно признание** за нашата експертиза во оваа област претставува активното учество на нашето раководство во глобални тела за поставување стандарди, поточно, нашиот извршен директор и директорот за партнерство и развој на ресурси учествуваат како член и заменик-член во Управното тело на **Европската мрежа за стандарди на проверката на факти (ЕФЦСН)**. Оваа лидерска улога не само што ја поврзува нашата фондација со највисоките меѓународни практики за проверка на факти, туку и обезбедува нашите локални и регионални напори против дезинформациите да бидат усогласени со глобалните демократски стандарди. Дополнително, ги проширивме нашите иновативни активности преку доделување грантови на граѓански организации за развој на дигитални прототипи фокусирани на прекугранична проверка на факти и комуникациски стратегии против дезинформациски напади, што кулминираше со успешен хакатон за време на Меѓународната недела на граѓанското општество на ЦИВИКУС во Бангкок.

„Дезинфо радарот“ на Метаморфозис постигна значајно глобално признание, избран како еден од само десетте проекти во светот во рамките на престижната програма за скалирање на Парискиот мировен форум, со што дополнително се потврди нашата улога како пионерски лидер во користењето на системи за рано предупредување поддржани од вештачка интелигенција (прибанкинг) за заштита на демократската отпорност и мирот.

Нашите достигнувања во 2025 година беа овозможени благодарение на континуираната **поддршка од нашите партнери и донатори**. Ја продолживме соработката со Европската Унија, Кралството Холандија, Норвешка и Швајцарија (преку Цивика Мобилитас), како и со Владата на Обединетото Кралство преку Министерството за надворешни работи, Комонвелт и развој, Меѓународната фондација за изборни системи и Министерството за надворешни работи на Данска – Данида. Дополнително, добивме поддршка од Националниот фонд за демократија (НЕД), Фондациите Отворено општество – Западен Балкан и институционална поддршка од Сигрид Раузинг. Надворзувајќи се на стратешкиот развој овозможен со поддршката од Пис Нексус во претходните години, нашето партнерство во 2025 година остана од клучно значење.

Нашiot извршен директор учествуваше на специјализиран настан за меѓусебно учење со фокус на „Водење и управување во турбулентни времиња“, со што дополнително се зајакна лидерството и организациската отпорност. На меѓународно ниво, Метаморфозис остана активен во мрежи како ЕДРИ, ЕФЦСН, ИФЦН, ИФЕКС, ИНАЦХ, АПЦ, Партнерството за отворена власт и Балканската мрежа против дезинформации. Соработката со приватниот сектор продолжи, вклучително и со Мета (Фејсбук) и други корпоративни донатори, преку мрежата Техсуп.

Во 2025 година, Фондацијата Метаморфозис дополнително го прошири своето меѓународно присуство, станувајќи **членка на глобалната алијанса ЦИВИКУС** и обезбедувајќи стратешка поддршка преку Иницијативата за дигитална демократија (ДДИ) за зајакнување на граѓанскиот простор и демократската отпорност.

Како што ќе биде прикажано на следните страници, 2025 година беше година на продлабочено влијание, во која преминавме од стратешко планирање кон конкретно дејствување, зацврстувајќи ги темелите на отпорно дигитално општество засновано врз права. Подолу следува преглед на проектите и клучните достигнувања во рамките на нашите три програмски области.

Програма Одговорна дигитална трансформација

Метаморфозис ја унапредува одговорната дигитална трансформација како клучен столб за зајакнување на демократската отпорност, човековите права и инклузивниот развој во Северна Македонија. Програмата промовира етичка и безбедна употреба на дигиталните технологии, насочена кон граѓаните, преку унапредување на дигиталната писменост и свесноста за дигиталните права кај граѓаните, интегрирање на дигиталната трансформација во редовното образование и поддршка на развојот на достапни и инклузивни дигитални алатки и алатки базирани врз вештачка интелигенција кои одговараат на реалните општествени потреби.

Истовремено, Метаморфозис ги зајакнува капацитетите на граѓанските организации и независните медиуми за спротивставување на хибридни закани, дезинформации и дигитална несигурност, додека се залага за политики и регулаторни рамки за вештачката интелигенција засновани врз човекови права. Преку иницијативи како Алијансата за вештачка интелигенција и насочени активности за градење капацитети, програмата работи на тоа дигиталната трансформација да ја зајакне транспарентноста, отчетноста и довербата на јавноста — придонесувајќи кон отпорно дигитално општество, засновано врз права кое е подготвено за иднината.

КЛУЧНИ ДОСТИГНУВАЊА НА ПРОГРАМАТА ВО 2025 ГОДИНА

- [Иницијативата](#) на Метаморфозис од 2024 година за усогласување на законодавството на Северна Македонија со Законот за дигитални услуги на ЕУ (ДСА), беше вклучена во Програмата за работа на Северна Македонија за 2025 година. Сепак, оваа иницијатива не беше имплементирана од страна на Владата. На 5 мај 2025 година се одржа состанок со **министерот за дигитална трансформација**, Стефан Андоновски, на кој се разговараше за иницијативата на Метаморфозис за **усогласување на националното законодавство со Законот за дигитални услуги на ЕУ (ДСА)**.
- Како дел од подготовката на Годишната програма за работа на Владата на Република Северна Македонија за 2026 година, Метаморфозис достави [5 иницијативи за политики](#), меѓу кои и иницијативите за [усогласување на националното законодавство со Законот за дигитални услуги на ЕУ \(ДСА\)](#) и за воспоставување [Национална стратегија за дигитална писменост](#).
- Метаморфозис ја подготви истражувачката сторија [„Импликации од Законот за дигитални услуги на ЕУ на граѓанските организации и истражувачките новинари во Северна Македонија“](#). Врз основа на наодите од истражувањето, Метаморфозис ограничаше работилница насловена [„Што претставува и зошто е важен Законот за дигитални услуги на ЕУ“?](#) за 23 претставници на граѓански организации и медиуми, еднодневна обука на тема [„Импликации од Законот за дигитални услуги на ЕУ на граѓанските организации и истражувачките новинари во Северна Македонија“](#) за 16 претставници од граѓанскиот сектор и медиумите, како и [работен состанок](#) со 8 претставници од надлежните институции.
- Метаморфозис ја зајакна колективната отпорност на кибер закани кај граѓанските организации кои работат со маргинализирани групи, со организирање на 3 обуки за 48 граѓански активисти од 35 граѓански организации, поддржани со менторство за изработка на [персонализирани планови за дигитална безбедност](#). Овие напори беа дополнително поддржани со кампања за подигнување на свеста за **прашања поврзани со кибер безбедност и практикување редовна дигитална хигиена**, спроведена преку [четири](#)

[подкасти и три едукативни видеа](#) со истакнати гости од иницијативата **Women 4 Cyber, Women in Tech, Иницијатива за правата на жените од Шото Оризари и Факултетот за информатички науки и компјутерско инженерство (ФИНКИ)**.

- **Метаморфозис додели грантови на 5 граѓански организации за изработка на прототипи** кои опфаќаа пет различни сценарија: прекугранична помош за проверка на факти, подобрени формати за социјални медиуми, комуникациска стратегија за справување со дезинформациски напади, генератор на идеи за актуелни теми и насоки за планирање кампањи и настани. Доделените потгрантови подоцна беа интегрирани во хакатон во рамки на [Меѓународната недела на граѓанското општество на ЦИВИКУС](#), одржана во Банок, Талјанд, од 1 до 5 ноември, каде учесниците ги доработија и презентираа своите демо презентации со дополнителна менторска поддршка.
- Преку студиска сесија поддржана од Советот на Европа: [„Open your AIs: Одговорна употреба на алатки за ВИ од страна на младински организации“](#), Метаморфозис работеше со 20 млади лица на истражување за етиката на вештачката интелигенција низ пристап заснован врз човекови права, зајакнувајќи ги нивните капацитети критички да ги проценуваат, одговорно да ги користат и да се залагаат за етички стандарди во примената на алатките за вештачка интелигенција во младинската работа и младинските организации. Сесијата им овозможи да ги преточат принципите од Законот за вештачка интелигенција во практични насоки, опремувајќи го младинскиот сектор со конкретни алатки за препознавање ризици, справување со нееднаквости и промовирање инклузивна и транспарентна употреба на вештачката интелигенција, заснована врз права и насочена кон младите.
- Метаморфозис ја поддржа иницијативата CybHER преку организирање две насочени работилници кои ги оспособија жените и девојките со основни знаења за кибер безбедност, вештини за дигитална самозаштита и разбирање на правните и регулаторните рамки. Преку практично учење и дискусии фокусирани на кариерен развој, иницијативата ја зајакна дигиталната писменост, самодовербата и разбирањето на учесничките за различните кариерни патеки во областа на кибер безбедност, вклучувајќи ги и новите области како безбедност при користење на вештачка интелигенција и кибер дипломатија.
- Како дел од алијансата #CARGrow, Метаморфозис континуирано и посветено ја следеше Реформската агенда на Северна Македонија во областа на дигитализацијата. Во таа насока, Метаморфозис изработи три ex-ante и ex-post прегледи, од кои секој ги опфаќаше активностите поврзани со дигитализацијата во рамките на роковите во јуни и декември: 1) [април 2025](#), 2) [јуни 2025](#) и 3) [декември 2025](#). Овие анализи беа дел од заедничката анализа на Реформската агенда, меѓу кои се и [„Подалеку од ветувања: Реформската агенда под лупа“](#) и [„РЕФОРМСКАТА АГЕНДА ПОД ЛУПА: Прв Ex Ante краток извештај – Декември 2025“](#).
- Метаморфозис го организираше 21-вото издание на меѓународната конференција Општество.мк на тема [„Интегритетот во сржта на дигиталната трансформација“](#), која истражуваше како брзиот технолошки напредок ги преобликува демократската отпорност, човековите права и општествената доверба во еден сè повеќе меѓусебно поврзан свет. Настанот обедини **околу 300 експерти, носители на промени и учесници** и понуди инспиративни панел-дискусии, работилници, квизови, клучни обраќања и прикажување на документарни филмови на актуелни теми — од спротивставување на антидемократски влијанија и кибер закани, до истражување на етиката на вештачката интелигенција, демократизацијата на податоци, дигитални измами и улогата на жените во кибер безбедноста.

Проектите и иницијативите спроведени во рамките на програмата за одговорна дигитална трансформација во 2025 година се прикажани во следната табела.

<p style="text-align: center;">Интеграција на Западен Балкан во единствениот дигитален пазар на ЕУ</p> <p>Проектот има за цел да ги унапреди стандардите за дигитална права во регионот на Западен Балкан и да придонесе за негова успешна интеграција во единствениот дигитален пазар. Конкретно е насочен кон:</p> <p>-развој и примена на заедничка стратегија за застапување за соодветно усогласување и заштита на човековите права во дигитален контекст, фокусирајќи се на пристап со вклучување на повеќе засегнати страни;</p> <p>-зајакнување на капацитетите на граѓанското општество, медиумските организации и релевантните државни чинители во шесте земји од WB6 за вклучување во регулаторните процеси поврзани со дигиталните права и следење на имплементацијата на релевантното законодавство;</p> <p>-подигнување на свеста и поттикнување на дијалог и размена меѓу јавниот, приватниот и граѓанскиот сектор за прашања врзани со дигиталните права, со посебен фокус на влијанието на Законот за дигитални услуги (ДСА) и Законот за дигитални пазари (ДМА) во WB6.</p> <p>Како дел од поширокиот процес на усогласување со европските стандарди, Законот за дигитални услуги (ДСА) воведува нови правила за модерирање на содржини, транспарентност на алгоритми и отчетност на дигиталните платформи. Во таа насока, Метаморфозис ја изработи истражувачката студија „Импликации од Законот за дигитални услуги на ЕУ на граѓанските организации и истражувачките новинари во Северна Македонија“. Истражувањето беше промовирано преку онлајн кампања со препораки за успешна и правична имплементација на ДСА во Северна Македонија, без загрозување на слободата на медиумите, граѓанските организации и дигиталните права.</p> <p>Врз основа на ова истражување, Метаморфозис подготви иницијатива за усогласување на националното законодавство со Законот за дигитални услуги на ЕУ, која беше вклучена во Програмата за работа на Владата на Северна Македонија за 2025 година. Со цел понатамошна дискусија за оваа</p>	<p>Временски период: 15.6.2024 – 14.6.2025</p> <p>Донатор: Фондации Отворено општество– Западен Балкан</p> <p style="text-align: center;">OPEN SOCIETY FOUNDATIONS WESTERN BALKANS</p> <p>Партнери:</p> <ul style="list-style-type: none">- Партнери Србија (Србија)- Зошто не? (Босна и Херцеговина)- НВО 35 mm (Црна Гора)- Women in Tech Kosovo (Косово)- Институт за демократија и медијација (Албанија)
---	--

<p>иницијатива, се одржа состанок со министерот за дигитална трансформација, Стефан Андоновски.</p> <p>На 16 јануари, Метаморфозис ја организираше работилницата „Што претставува и зошто е важен Законот за дигитални услуги на ЕУ“? За 23 претставници на граѓански организации и медиуми. Потоа на 24 април, организираше еднодневна обука на тема „Импликации од Законот за дигитални услуги на ЕУ на граѓанските организации и истражувачките новинари во Северна Македонија“ за 16 претставници од граѓанскиот сектор и медиумите.</p> <p>На 22 мај, Метаморфозис организираше работен состанок со 8 претставници од надлежните институции на тема „Импликации од Законот за дигитални услуги на ЕУ врз граѓанските организации и истражувачките новинари во Северна Македонија“.</p>	
<p align="center">СајберШтит: Омоќени граѓани за сајбер отпорност</p> <p>Овој проект има за цел да поттикне екосистем отпорен на кибер закани преку зајакнување на граѓанските организации и подигнување на свеста за кибер закани и кибер хигиената. Дополнително се поттикнува свеста и разбирањето во рамки на заедницата за важноста на кибер безбедноста, осигурувајќи се дека прашањата за правилна и редовна кибер хигиена и ефикасно справување со кибер закани (фишинг, социјално инженерство, малициозни софтвери, онлајн дезинформации, кражба на лични податоци, итн.) го добиваат потребното внимание, ресурси и заеднички напори кои се потребни за ефективни решенија.</p> <p>Во рамките на овој проект, Метаморфозис спроведе три обуки за 48 граѓански активисти од 35 граѓански организации, проследени со менторство за 6 заинтересирани обучени граѓански организации за дизајнирање на персонализирани планови за дигитална безбедност, со цел да се зајакнат нивните капацитети и да се поттикне ефектот на зајакнување на колективната отпорност на кибер закани преку овие омоќени активисти.</p> <p>Со цел дополнително да се подигне свеста за прашања поврзани со кибер безбедноста и практикувањето редовна дигитална хигиена, Метаморфозис подготви четири подкасти и три едукативни видеа на македонски и албански јазик, со истакнати гости од Women 4 Cyber North Macedonia, Women in Tech, Иницијативата за правата на жените од Шуто Оризари и</p>	<p>Временски период: 1.3. – 30.9.2025</p> <p>Донатор: Министерство за надворешни работи на Кралството Норвешка</p> Norway

<p>Факултетот за информатички науки и компјутерско инженерство (ФИНКИ).</p>	
<p style="text-align: center;">Хакатон за дигитална демократија</p> <p>Како дел од пошироката Инцијатива за дигитална демократија, спроведена од ЦИВИКУС, проектот има за цел да поттикне развој на иновативни дигитални решенија за унапредување на демократијата и зајакнување на граѓанскиот сектор.</p> <p>Проектот обезбеди финансиска поддршка од трети страни за граѓански организации, која опфати пет различни сценарија: прекугранична помош за проверка на факти, подобрени формати за социјални медиуми, комуникациска стратегија за справување со дезинформациски напади, генератор на идеи за актуелни трендови и насоки за планирање кампањи и настани. Повикот предизвика голем интерес, при што беа примени вкупно 61 апликација од 11 различни земји (Албанија, Црна Гора, Северна Македонија, Косово, Молдавија, Украина, Казахстан, Киргистан, Грузија, Ерменија и Турција). Вкупно пет грантови беа доделени на Armenian Progressive Youth NGO (Ерменија), Центар за едукација и развој — ЦЕД (Северна Македонија), New Droni 2024 (Грузија), Daily Humanity (Украина) и SBunker (Косово).</p> <p>Доделените потгрантови подоцна беа дел од хакатон во рамките на Меѓународната недела на граѓанското општество на ЦИВИКУС, одржана во Бангкок, Тајланд, од 1 до 5 ноември, каде што учесниците ги финализираа и ги презентираа своите демо презентации. Во текот на следните неколку месеци, сите пет тимови работеа на развој на прототипи, под менторство и насоки од Метаморфозис и CLi, со поддршка од ЦИВИКУС.</p>	<div style="text-align: right;"> <p>Digital Democracy Initiative</p> </div> <p>Временски период: 23.7.2025 – 24.3.2026</p> <p>Донатор: Министерство за надворешни работи на Кралството Данска, Европска комисија и Норвешката агенција за развојна соработка</p> <div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"> <div style="text-align: center;"> <p>Co-funded by the European Union</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK Danida</p> </div> </div> <div style="text-align: center; margin-top: 10px;"> <p>Norway</p> </div> <p>Партнери:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ЦИВИКУС - Civic Literacy Initiative
<p style="text-align: center;">Иницирање програми за учење за возрасни за вештачка интелигенција</p> <p>Вештачката интелигенција станува клучен елемент во еволуцијата на работните места, а програмите за образование на возрасни треба да ја вклучат за да помогнат во прилагодувањето кон пазарот на труд, зголемувањето на ефикасноста и продуктивноста, како и во разбирањето на етичките аспекти и човековите права.</p> <p>Од тие причини, овој проект има за цел да ја унапреди писменоста за вештачка интелигенција кај возрасните ученици и во рамките на секторот за образование на возрасни. Поточно, тој има за цел: да им овозможи на давателите на образование за возрасни да вклучат теми поврзани со вештачка интелигенција во нивните редовни програми и активности; да ги оспособи возрасните ученици (граѓаните) за користење на</p>	<div style="text-align: right;"> </div> <p>Временски период: 1.11.2025 – 31.10.2027</p> <p>Донатор: Европската Унија преку Националната агенција за европски образовни програми и мобилност</p> <div style="text-align: right; margin-top: 10px;"> <p>Funded by the European Union</p> </div> <p>Партнери:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Connect International (Белгија)

<p>алатки базирани врз вештачка интелигенција преку иновативни образовни програми за писменост во областа на ВИ, да обезбеди насоки за политики и да поттикне застапување за поддршка на воведувањето на содржини за писменост во областа на ВИ во образованието за возрасни.</p> <p>Како дел од проектот, ќе биде развиена наставна програма за обука за писменост во областа на ВИ, наменета за даватели на образование за возрасни и обучувачи, придружена со програма за обука на обучувачи (Training of Trainers – ToT) за поддршка на нејзината практична имплементација. Дополнително, наставната програма ќе биде прилагодена во практичен алатник и курс за е-учење, со лесно употреблив формат и промовирани до даватели на образование за возрасни, како што се технички и компјутерски центри за обука во сите три земји учеснички, како и на европско ниво.</p> <p>Овие резултати имаат за цел да ја зголемат релевантноста на образованието за возрасни во надминувањето на дигиталниот јаз и да поттикнат одговорна и критичка употреба на вештачката интелигенција.</p>	<p> Curiosité Centre de formation (Франција)</p>
<p style="text-align: center;">Регионален механизам за поддршка</p> <p>Како дел од пошироката Иницијатива за дигитална демократија на ЦИВИКУС, проектот има за цел да изгради одржлив и инклузивен екосистем за дигитална демократија во Источна Европа и Централна Азија, особено во услови на стеснет граѓански простор, дезинформации и зголемени ризици.</p> <p>Активностите на проектот се насочени кон граѓанските организации, активисти и неформални иницијативи кои сакаат да ги зајакнат нивните дигитални капацитети и да придонесат кон поинклузивна, отпорна и демократска заедница. Учесниците добиваат пристап до финансиска поддршка, експертско знаење, регионални мрежи и можност да ги претворат нивните идеи во одржливи и значајни решенија.</p> <p>Земји во фокус на проектот се Албанија, Ерменија, Босна и Херцеговина, Грузија, Казахстан, Киргистан, Косово, Молдавија, Црна Гора, Северна Македонија, Србија, Турција и Украина.</p> <p>Тематските области на проектот се: дигитални права и безбедност, граѓанско учество и дигитален активизам, застапување и јакнење на граѓанскиот простор и инклузија на млади, жени, ЛГБТИ+ заедници и маргинализирани групи.</p>	<p> Digital Democracy Initiative</p> <p>Временски период: 1.12.2025 – 30.11.2026</p> <p>Донатор: Министерство за надворешни работи на Кралството Данска, Европската комисија и Норвешката агенција за развојна соработка</p> <p> Co-funded by the European Union</p> <p> MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS OF DENMARK Danida</p> <p> Norway</p> <p>Партнери:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ЦИВИКУС - Техсуп

<p style="text-align: center;">Студија за подготвеноста на Западен Балкан за имплементација на ДСА и ДМА</p> <p>Во 2025 година, Фондацијата Метаморфозис имаше клучна улога во проценката на усогласеноста на Западен Балкан (WB6) со Законот за дигитални услуги (ДСА) и дигитални пазари (ДМА) на ЕУ. Препознавајќи ги овие регулативи како темел за побезбедна и поправедна дигитална средина, нашата колешка, заедно со меѓународни експерти, спроведе сеопфатно истражување за мапирање на националното законодавство во однос на барањата на ЕУ.</p> <p>Оваа иницијатива, интегрирана во Акцискиот план за заеднички регионален пазар 2025–2028 (CRM 2.0), се фокусираше на идентификување на правните празнини и отстапувања, притоа нагласувајќи ја хоризонталната природа на овие регулативи. Преку анализа на системските импликации на ДСА, фондацијата обезбеди стратешки патоказ за да се осигура дека регионалната дигитална трансформација останува усогласена со стандардите на ЕУ.</p> <p>Во центарот на оваа студија беше пристап кој опфаќаше повеќе засегнати страни, кој го премости јазот помеѓу политиките и практиката. Кон крајот на 2025 година, Метаморфозис, заедно со партнерските организации во проектот, соработуваше со владини институции, регулатори, приватниот сектор и граѓанското општество преку консултативни работилници, со цел да се потврдат наодите од истражувањето и да се соберат различни перспективи.</p>	<p>Временски период:</p> <p>Донатор: Совет за регионална соработка</p> <p>Партнери:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Партнери Србија (Србија) - Зошто не? (Босна и Херцеговина) - НВО 35 mm (Црна Гора) - Women in Tech Kosovo (Косово) - Институт за демократија и медијација (Албанија)
<p style="text-align: center;">#CARGrow - Граѓанска алијанса за реформи и пораст</p> <p>Во текот на 2025 година, Метаморфозис стана дел од граѓанската алијанса #CARGrow – Граѓанска алијанса за реформи и пораст, која е координирана од Институтот ПРЕСПА и поддржана од Владата на Ирска. Алијансата е формирана со цел да се зајакне улогата на граѓанското општество во следењето на спроведувањето на Реформската агенда и Планот за раст. Создадена како одговор на исклучувањето на граѓанското општество од изработката на Реформската агенда, CARGrow функционира како платформа од долу нагоре, која ја канализира експертизата на граѓанскиот сектор во структурирано надгледување.</p> <p>Како дел од Алијансата, Метаморфозис континуирано и посветено ја следи Реформската агенда на Северна Македонија во областа на дигитализацијата. За таа цел, веќе има изготвено три ex-ante и ex-post прегледи, од кои секој ги опфаќаше активностите поврзани со дигитализацијата во рамките на</p>	<p>Временски период: 1.11.2025 – 31.7.2026</p> <p>Донатор: Влада на Ирска</p> <p>Партнери:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Преспа Институт - Институт за човекови права - Институт за добро владеење и политики во животната средина и климатските проемни - Finance Think

<p>роковите во јуни и декември: 1) април 2025 година, 2) јуни 2025 година и 3) декември 2025 година. Овие анализи беа дел од заедничката анализа на Реформската агенда, меѓу кои и „Подалеку од ветувања: Реформската агенда под лупа“ и „Реформската агенда под лупа: Следење на спроведувањето – Прв ex-ante политички бриф“.</p>	
<p>Студиска сесија „Open your AIs! Одговорна употреба на алатки за ВИ од страна на младински организации“</p> <p>Студиската сесија „Open your AIs: Одговорна употреба на алатки за ВИ од страна на младински организации“ се одржа во Европскиот младински центар во Стразбур (EYCS) од 23 до 27 јуни 2025 година. Беше организирана во рамките на програмата Youth for Democracy, во соработка со Connect International, со партнерот Curiosité – Centre de Formation и поддржана од експертизата на Фондација Метаморфозис.</p> <p>Главната цел на студиската сесија беше да иницира дискусија за етиката на вештачката интелигенција со младинските организации, насочувајќи ги кон воспоставување внатрешни стандарди засновани врз човекови права при користење алатки базирани врз ВИ во нивната работа и пошироко во младинскиот сектор. Оваа цел се темели врз обезбедување пристап до правата на младите и нивна заштита како корисници на програмите на младинските организации, кои сè повеќе се потпираат врз ВИ алатки. Воедно, се зема предвид и Законот за вештачка интелигенција и неговите принципи, подготвувајќи го младинскиот сектор да игра улога во подигнување на свеста за етиката на ВИ и во промовирање пристап заснован врз човекови права при користењето на овие алатки.</p> <p>Крајниот резултат создаден од младите се состоеше од практичен пакет со насоки кој ги мапира клучните етички прашања поврзани со вештачката интелигенција за младинските организации, ги идентификува ризиците и нееднаквостите и нуди конкретни препораки и алатки, вклучително и етички водич за ВИ и материјали за подигнување на свеста, со цел да се поддржи одговорна и инклузивна употреба на ВИ заснована врз права, насочена кон младите.</p>	<p>Временски период: 23-27.6.2026</p> <p>Донатор: Совет на Европа COUNCIL OF EUROPE CONSEIL DE L'EUROPE</p> <p>Партнери:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Connect International (Белгија) - Curiosité Centre de formation (Франција)
<p>Her Cyber: Empowering Women and Girls in Cyber (CybHER)</p> <p>Како дел од регионалната иницијатива на Британскиот совет CybHER, финансирана од Владата на Обединетото Кралство и насочена кон зголемување на учеството на жените во работната сила за кибер безбедност, Метаморфозис организираше две работилници.</p>	<p>Временски период: 1.11.-31.12.2025</p> <p>Донатор: Влада на Обединетото Кралство </p>

На 13 ноември, во просториите на Innox Innovation Center (Скопје), Метаморфозис организираше работилница насловена [„Основи на сајбер безбедност и дигитална самозаштита“](#) за **28 учесници**. Преку практични примери и дискусии, учесниците беа запознаени со основните концепти на кибер безбедност, вклучувајќи правни и регулаторни рамки, најчести дигитални закани и мерки за превенција, со силен фокус на дигиталната писменост и заштитата на личните податоци. Работилницата заврши со групна вежба која ги зајакна клучните препораки за безбедно и одговорно однесување во дигиталниот простор.

На 10 декември, во Холидеј Ин (Скопје), во рамки на меѓународната конференција е-Општество.мк, Метаморфозис организираше работилница насловена [„Меки вештини и кариерни перспективи за идните експерти во сајбер безбедност“](#) за **17 учесници**. Работилницата ја истакна важноста на учеството на жените во кибер безбедноста преку инспиративно предавање од страна на гости и преглед на разновидни кариерни патеки во техничките, правните, етичките и менаџерските области, како и во новите области како што се безбедност на вештачката интелигенција и кибер дипломатија. Учесниците ги идентификуваа своите силни страни, ги истражија најбараните вештини на пазарот и добија практични насоки за развој на кариера, лидерство и градење професионална самодоверба во дигиталниот свет.

Јавни извори на податоци

<p><u>Дигитална Брза Помош</u></p> <p>Со поддршка од проектот Information Safety & Capacity (ISC) во рамки на проектот Digital Security, Метаморфозис го разви и одржува првиот центар за ресурси за дигитална прва помош – digitalfirstaid.mk. Станува збор за локализирана и адаптирана верзија на македонски и албански јазик на оригиналната англиска веб-страница (digitalfirstaid.org). Овој ресурсен центар содржи инструкции кои интерактивно го насочуваат корисникот кон соодветни решенија во случаи на губење уред, проблеми со најава, недостапност на веб-страница или онлајн вознемирување, како и други слични проблеми.</p>	<p>digitalfirstaid.mk</p>
<p><u>Е-училница (azlp.mk)</u></p> <p>Со поддршка од Делегацијата на Европската Унија во Северна Македонија и во партнерство со Агенцијата за заштита на личните податоци, Метаморфозис ја креираше и ја лансираше едукативната алатка за приватност е-Училница (e-Classroom), како ресурсен центар за сите кои се заинтересирани за заштита на своите лични податоци. Оваа алатка стана составен дел од веб-страницата на Агенцијата за заштита на личните податоци.</p>	<p>Е-училница (azlp.mk)</p>

Програма Општествена отчетност

Фондација Метаморфозис ја става општествената отчетност во центарот на справувањето со предизвиците во управувањето, истакнувајќи ја како моќен механизам за премостување на јазот меѓу граѓаните и институциите. Со систематско промовирање на транспарентност, пристапност, инклузија и одговорност, Метаморфозис поттикнува владеење ориентирано кон граѓаните, засновано врз принципите на добро управување. Преку алатки како Индексот на отвореност, Фондацијата применува пристап базиран врз податоци за да ја процени институционалната успешност, да ги идентификува слабостите и да понуди јасни насоки за подобрување. Со тоа што ја прави јавната информација достапна и процесите на одлучување отворени за надзор, работата на Метаморфозис придонесува за градење доверба и го намалува просторот за коруптивни практики, истовремено овозможувајќи им на граѓаните, граѓанските организации и независните медиуми да ги повикуваат носителите на одлуки на одговорност.

Во исто време, Метаморфозис активно придонесува за развојот и следењето на политиките за отвореност и транспарентност на национално и регионално ниво, вклучително и преку своето учество во мрежи како Партнерство за отворена власт (Open Government Partnership), ACTION SEE и Платформата за борба против корупција. Преку промовирање на отворени податоци и создавање поволна средина за граѓански ангажман, фондацијата ја зајакнува страната што бара одговорност и ги оспособува граѓаните, особено младите и поврзаните граѓански организации, значајно да учествуваат во дијалогот за политики и процесите на дигитална трансформација. Во иднина, Метаморфозис има за цел дополнително да ја зајакне својата улога на набљудувач, поттикнувајќи конструктивна соработка меѓу институциите и граѓанското општество, подобрувајќи ја институционалната успешност и градејќи одржлива доверба меѓу владите и граѓаните на кои им служат.

КЛУЧНИ ДОСТИГНУВАЊА НА ПРОГРАМАТА ВО 2025 ГОДИНА

- Како дел од подготовката на Годишната програма за работа на Владата на Република Северна Македонија за 2026 година, Метаморфозис достави [5 политички иницијативи](#), меѓу кои и иницијативата за воспоставување [Национална стратегија за е-услуги на локално ниво](#), која доби поддршка од Министерството за локална самоуправа.
- Во согласност со заложбите на Метаморфозис за обезбедување отворени институции, организацијата стана член на работната група за изработка на **Нацрт-стратегијата за транспарентност (2027-2029)**. Таа, исто така, ја продолжи својата соработка со **заменик-претседателот на Владата задолжен за добро владеење, Арбен Фетаи**, со цел да се обезбеди спроведување на обврските за транспарентност кои произлегуваат од постојната и идната стратегија.
- На покана од **Министерството за дигитална трансформација**, Метаморфозис одржа состанок со претставници на Министерството во врска со **Нацрт-законот за користење на податоците од јавниот сектор**, усогласен со **ЕУ Директивата за отворени податоци и повторна употреба на информации од јавниот сектор (2019/1024)**, кој

Метаморфозис го изработи во 2021 година. Овој состанок подоцна прерасна во значајна соработка, која резултираше со заедничка организација на јавна расправа на почетокот на 2026 година. Претходно, Метаморфозис го достави својот придонес кон [Нацрт-законот за отворени податоци и повторна употреба на податоци од јавниот сектор](#) како дел од онлајн процес на консултации.

- Метаморфозис ја продолжи својата надзорна улога со цел да се зголемат нивоата на транспарентност и отчетност на државните институции. Преку Индексот на отвореност, Метаморфозис ја следеше отвореноста на вкупно 41 институција ([извршни институции](#) и [Собранието](#)) и ги доставуваше препораките засновани врз докази до релевантните институции преку состаноци, кампањи, менторски сесии и јавни настани.
- Понатаму, Метаморфозис придонесе кон системски промени во локалното управување преку [следење на отвореноста на 81 единица на локалната самоуправа \(ЕЛС\)](#) во Северна Македонија, преку Индексот на отвореност, кој покажа зголемување на нивото на отвореност на локално ниво од 37% во 2024 година на 40% во 2025 година.
- Како придонес кон дискусијата за отвореноста на локалните власти и дигитализацијата на услугите како механизам за борба против корупцијата, Метаморфозис организираше тематски форум насловен [„Отворена општина – Активна заедница“](#). Форумот се одржа во Граѓанскиот ресурсен центар во Скопје и обедини над 40 претставници од единиците на локалната самоуправа (ЕЛС), државни институции, граѓански организации, меѓународни организации и медиуми, со цел ефикасно справување со корупцијата преку промовирање на инклузивност, ангажман и соработка.
- Мониторингот беше дополнет со политичка [процена](#), споделена за време на тематски форум, како и со онлајн кампања за подигнување на свеста, која се состоеше од [инфографици](#) на македонски и албански јазик, со истакнување на клучните наоди, и медиумско присуство.
- Преку **два менторски циклуси** за зајакнување на капацитетите на избрани единици на локалната самоуправа (ЕЛС) во зголемување на нивната отвореност и истовремено намалување на корупцијата на локално ниво, Метаморфозис и партнерите ги зајакнаа капацитетите на избраните ЕЛС. [Првиот менторски циклус](#) кој опфати 9 единици на локалната самоуправа (Аеродром, Валандово, Крива Паланка, Кочани, Струга, Гостивар, Неготино, Демир Хисар и Штип) [резултираше](#) со: **20 обучени службеници од локалната администрација**, зголемена отвореност на ЕЛС **од 2% до 13%** и нивен резултат за **отворени податоци од 0,48% до 3,95%**, како и усвојување на „Внатрешна процедура за отвореност на ЕЛС“ создадена преку проект, од страна на **Кочани и Крива Паланка**. Вториот менторски циклус сè уште е во тек, а во него доброволно се вклучи општина Куманово, која ја препозна неговата вредност.
- Со цел да се поддржи предвидливоста и редовната комуникација меѓу единиците на локална самоуправа (ЕЛС) и заедницата, што дополнително придонесува за поголема информираност, доверба и активно учество на граѓаните во локалните процеси, Метаморфозис изработи документ за **онлајн јавни консултации на локално ниво**, кој пропишува структура за годишен календар и **извештај за консултации**, заедно со упатства за нивна примена. Со редовно објавување јасни и систематизирани извештаи по секоја онлајн јавна консултација, граѓаните ќе добијат увид во тоа како нивните предлози се земаат предвид и какви одлуки произлегуваат од тие процеси.
- Метаморфозис продолжи да ја координира новата [Мрежа на граѓански организации за Партнерство за отворена власт](#), која претставува структура за координација на процесот на Партнерство за отворена власт во Северна Македонија, во согласност со

меѓународните искуства, со цел подобрување на комуникацијата меѓу сите вклучени страни и зајакнување на следењето и евалуацијата на активностите во рамките на ПОВ.

Проектите и иницијативите спроведени во рамки на програмата Општествена отчетност во текот на 2025 година се прикажани во следната табела.

<p style="text-align: center;">Искористување на технологијата за промовирање на институционална одговорност и транспарентност</p> <p>Проектот има за цел да ја промовира отвореноста и транспарентноста на законодавната и извршната власт во Југоисточна Европа преку Индексот на отвореност — композитен индекс кој ја мери отвореноста на институциите, првично развиен како дел од регионалниот проект и мрежа ACTION SEE, со цел да се спореди отвореноста на институциите и владите низ регионот.</p> <p>Ова истражување претставува стратешка активност на програмата Општествена отчетност, која ги следи институциите на централно ниво, вклучително и Државното собрание. Резултатите од истражувањето на Индексот на отвореност ги насочуваат застапувачките активности на Метаморфозис, вклучително и обуката што ја обезбедивме за поддршка на институциите да ги отворат нивните податоци и процеси. Проценката на доброто владеење во Северна Македонија и регионот преку Индексот на отвореност за 2024 година на законодавната власт е достапна овде, а на извршната власт е достапна овде. Најголем пораст во резултатите од Индексот на отвореност е забележан кај Министерството за односи меѓу заедниците (зголемување од 11,57%) и Министерството за локална самоуправа (зголемување од 8,95%), додека општата констатација е дека отвореноста на министерствата е намалена, што се гледа и од фактот дека за првпат досега, извршните агенции постигнале повисоки оценки од министерствата.</p> <p>Покрај онлајн промоција преку инфографици што ги прикажуваат регионалните и националните резултати, како и соопштение за јавноста по повод Меѓународниот ден за универзален пристап до информации, резултатите беа презентирани и на одделни состаноци за застапување со институции. Меѓу нив беа Министерството за јавна администрација, Министерството за дигитална трансформација и Генералниот секретаријат на Владата на Република Северна Македонија, за кои Метаморфозис изработи прилагодени анализи на резултатите, земајќи ги предвид и нивните резултати во периодот 2020-2025 година. Резултатите беа споделени и со неколку претставници на институции за време на официјалните седници на Советот за координација и следење на процесот на Партнерство за отворена власт 2024-2026. Дополнително, Метаморфозис им овозможи на институциите</p>	<p style="text-align: right;"></p> <p>Временски период: 01.11.2024 – 31.10.2026</p> <p>Донатор: Национален фонд за демократија (НЕД)</p> <p style="text-align: right;"> NATIONAL ENDOWMENT FOR DEMOCRACY SUPPORTING FREEDOM AROUND THE WORLD</p> <p>Партнери:</p> <ul style="list-style-type: none">- Центар за демократска транзиција (Црна Гора)- Зошто не (Босна и Херцеговина)- Партнери за демократски промени Србија (Србија)
--	--

менторска поддршка, каде што добиваат конкретни насоки за областите во кои е потребно подобрување, како и идеи за надминување на предизвиците со кои се соочуваат во тој процес. Оваа можност беше искористена од Министерството за дигитална трансформација.

За да се поддржи промоцијата на резултатите од Индексот на отвореност и подлабоко да се анализираат утврдените предизвици, беа изработени **две истражувачки новинарски стории**. Првата, [„Реформската агенда со скромни чекори: Граѓанскиот сектор вклучен во мониторингот, но институциите се затворени“](#), го анализира напредокот на Реформската агенда на Северна Македонија 2024-2027, кој покажува дека процесот се одвива со бавно темпо. Втората сторија, [„Влада со селективна транспарентност: Бомбардирањето со соопштенија ја прикрива недостапноста на клучни информации“](#), критички ги анализира практиките на транспарентност на Владата на Република Северна Македонија.

Метаморфозис исто така ги сподели своите наоди и експертиза на регионални настани, каде што се дискутираше дека, и покрај постоењето на правни рамки и дигитални мерки за транспарентност, [реалната слобода на пристап до информации сè уште е ограничена поради недостиг на политичка волја и институционална отвореност](#).

**(ДИГИЛОК) Дигитална трансформација на локално ниво –
Вклучена заедница за отпорност на корупција**

[Проектот](#) има за цел да го зголеми активниот ангажман на заедницата за поголема отпорност на корупција на локално ниво. Конкретно, тој има за цел да ја промовира отвореноста на локалната самоуправа преку подобрена соработка меѓу граѓанските организации и граѓаните со локалните власти, како и да го зголеми активното граѓанско учество во процесите на одлучување преку иновативни дигитални алатки.

Во 2025 година, проектот придонесе кон системски промени во локалното управување преку следење на отвореноста на сите 81 единица на локалната самоуправа (ЕЛС) во Северна Македонија, со примена на **Индексот на отвореност**, кој покажа **зголемување на отвореноста на локално ниво** од 37% во 2024 година на 40% во 2025 година. Следењето беше дополнето со [политичка проценка](#) споделена за време на тематскиот форум [„Отворена општина – Активна заедница“](#), со над 40 засегнати страни, како и онлајн кампања за подигнување на свеста, која се состоеше од

DIGILOC

Временски период:
01.12.2023 – 30.09.2026

Донатор: Владата на Швајцарија преку Цивика Мобилитас

Партнери:
- Рурална Коалиција

<p>инфографици на македонски и албански јазик со истакнување на клучните наоди и медиумско присуство.</p> <p>Со цел да се поддржи предвидливоста и редовната комуникација меѓу единиците на локалната самоуправа (ЕЛС) и заедницата, што дополнително придонесува за поголема информираност, доверба и активно учество на граѓаните во локалните процеси, Метаморфозис изработи документ за онлајн јавни консултации на локално ниво, кој пропишува структура за годишен календар и извештај за консултации, заедно со упатства за нивна примена. Со редовно објавување јасни и систематизирани извештаи по секоја онлајн јавна консултација, граѓаните ќе добијат увид во тоа како нивните предлози се земаат предвид и какви одлуки произлегуваат од тие процеси.</p> <p>Проектот спроведе два менторски циклуси за зајакнување на капацитетите на избрани единици на локалната самоуправа (ЕЛС), во насока на зголемување на нивната отвореност и истовремено намалување на корупцијата на локално ниво, преку композитна „Методологија за менторска поддршка за зајакнување на капацитетите на ЕЛС“. Првиот менторски циклус, спроведен во јануари и февруари со 9 ЕЛС (Аеродром, Валандово, Крива Паланка, Кочани, Струга, Гостивар, Неготино, Демир Хисар и Штип), резултираше со: 2 обучени службеници од локалната администрација, зголемена отвореност на ЕЛС од 2% до 13% и резултат за отворени податоци од 0,48% до 3,95%, како и усвојување на „Внатрешна процедура за отвореност на ЕЛС“ создадена преку проект, од страна на Кочани и Крива Паланка. На првиот дел од вториот менторски циклус се приклучи и општина Куманово и тој се реализираше во два дела: ноември-декември 2025 година, со фокус на националната отвореност и јануари-февруари 2026 година со фокус на онлајн јавни консултации на локално ниво, врз основа на проектно изработената структура за годишен календар на планирани консултации и извештаи за консултациите.</p> <p>Надградената дигитална платформа мЗаедница овозможи онлајн јавни консултации на локално ниво преку анкети и прашалници, а првата примена беше во Демир Хисар на тема поврзана со креирањето на буџетот за 2026 година. Со цел да се поддржи видливоста на мЗаедница, поркај онлајн кампања, партнерите спроведоа теренски посети во Струга, Демир Хисар, Аеродром и Неготино, со цел директна промоција кај граѓаните, додека Мета.мк ја поддржа нејзината видливост преку медиумска историја за тоа како дигиталните алатки ја зајакнуваат довербата меѓу граѓаните и локалните власти.</p>	<p>- Центар за социјални иновации Блинк 42-21</p>
<p>Заедно за партнерство за отворена власт: Поддршка на процесот за имплементација и дизајнирање на иднината</p>	<p>Временски период: 1.11.2025 – 31.10.2026</p>

Проектот има за цел да овозможи одржлива и инклузивна имплементација и планирање на обврските во рамките на процесот на Партнерство за отворена власт (ПОВ), преку поддршка на спроведувањето на постојните мерки и зајакнување на процесот на кокреирање на претстојниот Национален акциски план за ПОВ 2027-2029.

Поконкретно, проектот OpenGov Together има за цел:

- да обезбеди експертска и процедурална поддршка за **подготовка на подзаконска регулатива поврзана со финансиското известување на политичките партии**, како што е предвидено со заложбата „4.1 Дигитализација на процесите за финансиско известување на политичките партии“ од тековниот Национален акциски план за ПОВ 2024-2026 и
- да го поддржи процесот на кокреирање со повеќе засегнати страни преку инклузивен и структуриран пристап при подготовката на Националниот акциски план за ПОВ 2027-2029, со активно учество на граѓанските организации и други релевантни актери.

Донатор:

Секретаријат за Партнерство за отворена власт

Партнери:

- Центар за граѓански комуникации

Јавни извори на податоци

Индекс на отвореност

Индексот на отвореност е композитен индекс кој ја мери отвореноста на институциите. Тој првично беше развиен како дел од регионалниот проект и мрежа ACTION SEE, со цел да се спореди отвореноста на институциите и владите низ регионот. Ова истражување претставува стратешка активност на Програмата Општествена отчетност, која ги следи институциите на локално и централно ниво, вклучително и Собранието.

Резултатите од истражувањето на Индексот на отвореност ги насочуваат застапувачките активности на Метаморфозис, вклучително и обуката за јавни службеници, која се спроведува со цел поддршка на институциите во отворањето на нивните податоци и процеси.

index.actionsee.org

Временски период:

01.01.2016 – во тек

Донатори:

- Европска комисија
- Национален фонд за демократија
- Фондација Отворено Општество Македонија

Подигнување на свеста и застапување

- Данче Даниловска-Бајдевска, програмска директорка, стана дел од работните групи за **изработка на Предлог на закон за изменување и дополнување на Законот за спречување на корупцијата и судирот на интереси**, како и за **измените на Законот за слободен пристап до информации од јавен карактер**.
- На покана од Министерството за дигитална трансформација, Метаморфозис учествуваше на јавната расправа за [Нацрт-законот за пристапност на веб-страниците и мобилните апликации на институциите од јавниот сектор](#), застапувајќи за вклучување на лицата со попреченост во процесот на проверки на пристапноста на веб-страниците и промовирајќи креирање онлајн реусрси за обука на јавната администрација, со цел обезбедување усогласеност со стандардите за пристапност на веб-страници и мобилни апликации.
- На покана од **Министерството за дигитална трансформација**, Метаморфозис одржа состанок со претставници на Министерството во врска со **Нацрт-законот за користење на податоците од јавниот сектор, усогласен со ЕУ Директивата за отворени податоци и повторна употреба на информации од јавниот сектор (2019/1024)**, кој Метаморфозис го изработи во 2024 година. На 9 септември, Метаморфозис го даде својот придонес кон [Нацрт-законот за отворени податоци и повторна употреба на податоците од јавниот сектор](#).
- Метаморфозис ги презентираше резултатите од Регионалниот индекс на отвореност преку **четири состаноци за застапување со институциите**, за кои беа изработени прилагодени анализи на резултатите, земајќи ги предвид и нивните резултати во периодот 2020-2025 година. Состаноците беа одржани со Министерството за дигитална трансформација, Министерството за јавна администрација и Владата на Република Северна Македонија, додека резултатите ба разгледани и на седницата на Советот за ПОВ во декември 2025 година.
- Во согласност со заложбите на Метаморфозис за тоа јавните институции да бидат подобро оспособени за унапредување на нивната транспарентност и отвореност, Данче Даниловска-Бајдевска, програмска директорка, стана член на работната група за изработка на **Нацрт-стратегијата за транспарентност (2027-2029)**.
- На 15 септември 2025 година, Метаморфозис придонесе кон **подготовката на Годишната програма за работа на Владата на Република Северна Македонија за 2026 година**, со [пет политички иницијативи](#) меѓу кои: Национална стратегија за дигитална писменост, Национална стратегија за е-услуги на локално ниво, Усогласување на националното законодавство со Законот за дигитални услуги на ЕУ, Национална стратегија за вештачка интелигенција и Национална стратегија за градење општествена отпорност кон штетните влијанија на дезинформациите, чие усвојување во Програмата за работа сè уште е неизвесно.
- На покана од Државниот завод за ревизија, Метаморфозис придонесе кон изработката на [Конечниот извештај за извршена ревизија на успешност на тема можност за употреба на вештачка интелигенција во јавниот сектор](#).

- На покана од [Британскиот совет](#), Метаморфозис учествуваше на Форумот на граѓански организации и тинк тенкови во Берлин, на теми поврзани со кибер безбедност и медиумски интегритет.
- Во јуни 2025 година, Метаморфозис придонесе во консултациите со граѓанското општество за престојниот Извештај на Европската комисија за земјата.
- Метаморфозис учествуваше на [Средбата за вмрежување на Цивика мобилитас](#) (25-27 јни 2025 година), одржана во Гевгелија, настан кој собра околу 80 претставници од граѓански организации од целата земја.
- На покана од Партнери за демократски промени, Метаморфозис [се обрати](#) на 5-тата годишна конференција Недела на приватност, организирана од Партнери за демократски промени (Партнери Србија), која се одржа во Белград од 29 до 31 јануари 2025 година, под темата „Приватност за сите.“
- Метаморфозис учествуваше и зборуваше на работилница со засегнати страни за спроведување на [Националната стратегија за спречување на корупцијата и судир на интереси \(2021-2025\)](#), како и за изработка на [Патоказ за развој на нова антикорупциска стратегија \(2026-2030\)](#), организирана од Државната комисија за спречување на корупција во соработка со Канцеларијата на Обединетите нации за дрога и криминал и Регионалната антикорупциска иницијатива.
- Метаморфозис беше говорник на тркалезна маса на тема [„Дигитализација на јавната администрација во контекст на Европската интеграција – предности и предизвици“](#), застапувајќи став дека дигитализацијата треба да се третира како фундаментална реформа за унапредување на јавните услуги и квалитетот на живот на граѓаните. Притоа, беше истакната потребата од мерки за кибер безбедност, усогласување со ЕУ регулативите, дигитална писменост и отворени податоци за успешно унапредување на дигиталната трансформација во контекст на Европската интеграција.
- На покана од Партнери за демократски промени Србија, Метаморфозис беше говорник на **регионална панел-дискусија** на тема [„Состојбата со слободата на пристап до информации во регионот на Западен Балкан“](#). Панелот беше дел од конференцијата „Новинарството под напад: Ерата на неслобода и непоколебливост на професијата“, која се одржа на 30 септември 2025 година во Белград, Србија.
- На покана на **Собранието на Република Северна Македонија и Националниот демократски институт**, Метаморфозис зборуваше на панел-дискусијата [„Собрание 2.0 – Промена, лидерство, капацитет и инклузија“](#), која се одржа во Собранието на 16 мај 2025 година. Во обраќањето беше истакната важноста од вклучување на граѓанското општество во креирањето на дигитални алатки за Собранието.
- Метаморфозис се обрати на [првиот состанок на Националниот консултативен механизам за Реформската агенда](#) на 19 мај 2025 година, организиран од **Институтот за европска политика** во соработка со **Министерството за европски прашања**, при што беа презентирани наодите од истражувањето на Метаморфозис за досегашниот напредок во областа на дигитализацијата, како клучна област во Реформската агенда.

- Како дел од Платформата и на покана од **Државната комисија за спречување на корупцијата**, Метаморфозис учествуваше и на работилниците за Проценка на ризиците од корупција на 4 и 5 јуни 2025 година. Овие работилници беа посветени на изработка на петгодишна Национална стратегија за спречување на корупција и судир на интереси со акциски план за нејзино спроведување, при што Метаморфозис даде свој придонес врз основа на својата експертиза, знаење и наодите од Индексот на отвореност.
- На 19 јуни 2025 година, Метаморфозис учествуваше на [35-тата седница](#) на **Комисијата за транспорт, дигитална трансформација, животна средина и просторно планирање при Собранието на Република Северна Македонија**. На седницата се одржа јавна расправа на тема „Реформски пакет на Предлог-закопи за дигитална трансформација на Република Северна Македонија“. Метаморфозис се обрати пред Комисијата, истакнувајќи ја поддршката за процесот на усвојување на пакетот од четири закони и поздравувајќи ја иницијативата на Собранието за вклучување на граѓанските организации во структурирани дискусии со цел подобрување на нацрт-текстовите.
- Данче Даниловска-Бајдевска, програмска директорка, зборуваше на [Светскиот самит за Отворено владино партнерство](#), организиран од Владата на Шпанија на 7-9 октомври 2025 година во Виторија-Гастеис, на панелот „Повеќе од заложбата: Преглед на 15 години од патот на ОВП“
- Претставници од Фондација Метаморфозис **беа поканети од ЦИВИКУС** да учествуваат на [Меѓународната недела на граѓанското општество](#), која се одржа од 1 до 5 ноември во Бангкок, Тајланд.

Медиумски и информациски интегритет

Програмата „Медиумски и информациски интегритет“ функционираше во средина обележана со изборни циклуси, засилени геополитички тензии и зголемен притисок врз демократските институции. Преку својот интегриран модел кој обединува независно новинарство, проверка на факти, истражувачко новинарство, истражување, застапување и регионална соработка, фондацијата ја зајакна демократската отпорност и ја зацврсти довербата на јавноста во проверените информации. Програмата не функционираше само како медиумски екосистем, туку и како актер во областа на политики и истражување, фокусирајќи се на структурни ранливости поврзани со странско мешање и манипулации со информации (ФИМИ), дигитални изборни кампањи, медиумска регулатива и заштита на слободата на медиумите.

Во сржта на овој екосистем се наоѓаат три комплементарни платформи: новинската агенција Мета.мк, информативниот портал на албански јазик Порталб.мк и сервисот за проверка на факти Вистиномер.мк.

Новинската агенција Мета.мк функционира како професионален сервис за вести заснован врз факти, со зголемена читаност од над 20% во споредба со претходната година и достигнува милиони корисници. Порталб.мк е највисоко рангираниот онлајн медиум на албански јазик во земјата. Вистиномер.мк е единствениот сервис за проверка на факти во Северна Македонија сертифициран од Меѓународната мрежа за проверка на факти (ИФЦН) и е основачки член на Европската мрежа за стандарди на проверката на факти (ЕФЦСН).

Во 2025 година, веб-страницата за проверка на факти Вистиномер.мк самостојно верификуваше тврдења поврзани со изборите за време на локалните избори во Северна Македонија во 2025 година и се спротивставуваше на манипулации, спинови и лажни наративи од избрани и именувани функционери, како и од други актери кои имаат влијание врз креирањето на јавните политики.

Истата година беше обележана и со значајни достигнувања, меѓу кои конференции, работилници, награди и истражувачко новинарство со голем досег. Овие активности ја покажуваат цврстата посветеност на Фондацијата Метаморфозис кон заштита на демократските вредности и обезбедување јавноста да биде информирана и подготвена критички да се однесува кон медиумските содржини.

КЛУЧНИ ДОСТИГНУВАЊА НА ПРОГРАМАТА ВО 2025 ГОДИНА

1. Во текот на 2025 година беа објавени повеќе истражувачки трудови за ФИМИ и слободата на говор, како дел од работата на Метаморфозис, со што организацијата се позиционираше како лидер во напорите во Северна Македонија и поширокиот Балкан за спротивставување на странското мешање и манипулации со информации. Овие трудови вклучуваа:

- а. [Извештај](#) во сенка за слободата на медиумите во Северна Македонија
- б. Овозможувачи и [поттикнувачи](#) на странско мешање и манипулирање со информации за време на изборите во Северна Македонија
- в. Оценка на измените на [Законот за медиуми](#) во Северна Македонија — делумен чекор кон европските стандарди
- г. Државно [финансирање](#) во Северна Македонија: поправеден, посилен и потранспарентен систем
- д. Кон [инклузивни](#) интернет портали и изборно рекламирање во Северна Македонија
- ѓ. From bot farms to ballot boxes: The [digital assault](#) on Balkan elections and democracy
- е. [Документ](#) за позиција: Патокказ за заштита на демократијата од информациски напади
- ж. Geopolitical Perspective of [Disinformation Flows](#) in the Western Balkans; as well as quarterly
- з. Повеќе периодични извештаи за мониторинг на медиумите, анализи на [геополитичките аспекти](#) и други [публикации](#) за тековите на дезинформации во Западен Балкан.
- с. Документарен филм [„Во потрага по вистината“](#), кој ги објаснува дезинформациите во Западен Балкан.

2. Програмата „Медиумски и информациски интегритет“ на Метаморфозис се разви во еден од ретките, ако не и единствени извори на поддршка на граѓанското општество за локалното новинарство. Метаморфозис дејствува во услови на проширување на т.н. „медиумски пустини“ во Северна Македонија, кои се сметаат за клучен проблем што ја ограничува слободата на говор и поттикнува ширење на штетни наративи.

а. Во текот на 2025 година, Фондацијата Метаморфозис, преку програмата „Медиумски и информациски интегритет“, [додели](#) грантови на пет локални медиуми за производство на содржини од јавен интерес. Целта на оваа активност не е само еднократна финансиска поддршка, туку создавање безбедна средина и структура за долгорочен развој на мали медиуми со локално или специјализирано значење. Грантовите беа доделени како дел од регионалниот проект [SMS Facility](#) – Поддршка за малите медиуми од Западен Балкан, кофинансиран од Европската Унија.

б. По втор пат, Метаморфозис ја додели [годишната награда „Илија Жупаноски“](#) за најдобар новинарски труд и за едукативна мултимедијална содржина наменета за млади, која се занимава со дезинформации во Северна Македонија.

3. Како дел од повеќето истражувачки текстови објавени во рамките на проектот „Центар против дезинформации на Западен Балкан“, финансиран од Министерството за надворешни работи на Холандија, новинската агенција Мета.мк објави истражувачка серија со наслов [„Заложници на минатото“](#), која се занимава со сложените односи меѓу Северна Македонија и Бугарија. Автор на фељтонот е новинарот Борјан Јовановски, а уредник е главниот и одговорен уредник на Мета.мк, Горан Ризаов. Серијата анализира како, преку различни штетни влијанија и пропаганда низ годините, односите меѓу двете соседни земји придонесуваат за забавување на напредокот на македонската држава кон неопходните реформи, кои би придонеле за подобрување на квалитетот на животот во рамките на процесот на пристапување кон Европската Унија. Серијата од четири дела беше пренесена од повеќе македонски медиуми, како и од реномираниот регионален медиум [SEE News](#).

4. По повод 2 април, [Меѓународниот ден на проверка на факти](#), Мрежата против дезинформации за Балканот (АДН-Балканс) организираше два регионални настани што се одржаа во Скопје и Тирана, на кои учествуваа проверувачи на факти, новинари, истражувачи, креатори на политики и претставници на граѓанското општество од Западен Балкан и Европа. Во Скопје се одржа едnodневна меѓународна конференција во организација на Фондацијата Метаморфозис, фокусирана на заканиите од дезинформации, ФИМИ, интегритетот на изборите, проверката на факти и меѓусекторската соработка.

5. Меѓународната годишна конференција [„е-Општество.мк“](#) во 2025 година беше организирана под наслов „Интегритетот во сржта на дигиталната трансформација“. Конференцијата обедини 272 учесници од граѓанското општество, академската заедница, институциите, амбасадите, медиумите, бизнис секторот и граѓани од 15 земји од Западен Балкан и Европа. Во рамки на конференцијата беше премиерно прикажан документарниот филм [„Во потрага по вистината“](#), кој нуди и аналитички и човечки перспективи за дезинформациите и за заедничките напори за

нивно спротивставување. Филмот ја истакнува истражувачката работа на проектот, проверката на факти и длабинското новинарство и беше наменет за широка дистрибуција преку онлајн и традиционални медиуми, со преводи на сите работни јазици на проектот.

6. Фондацијата Метаморфозис, преку својот [„Дезинфо радар“](#), беше избрана меѓу 30-те решенија претставени на Парискиот мировен форум 2025, глобална платформа што истакнува конкретни иновации за мир и демократска отпорност. Презентацијата на „Дезинфо радарот“ на Форумот ја потврдува регионалната улога и влијание на фондацијата и отвора [нови можности](#) за соработка со глобални партнери, како и за менторска поддршка преку програмата за развој Scale-Up Program (SCUP).

7. Вистиномер.мк ја продолжи соработката со меѓународни партнери за проверка на факти, како Европската мрежа за стандарди на проверката на факти (ЕФЦСН) и Меѓународната мрежа за проверка на факти (ИФЦН), во спроведување на национални и заеднички европски проекти. Посебен фокус беше ставен на унапредување на значењето на информацискиот интегритет во демократското општество, преку започнување проект за видео-подкаст, чија цел е да ја информира јавноста за важноста на спротивставување на дезинформациите и негување на вистинити информации во јавниот дискурс, како предуслов за здрава и демократска јавна агенда. Оваа посветеност придонесе за зајакнување на довербата на јавноста во веродостојни извори на информации, позиционирајќи ја Метаморфозис како регионален лидер во борбата против дезинформациите.

8. Во 2025 година, информативниот портал на албански јазик Порталб.мк [остана](#) на врвот на листата на најдоверливи медиуми во Северна Македонија. Откако Меѓународниот републикански институт (ИРИ), преку истражување спроведено од Brima Ltd, започна да го мери нивото на доверба во онлајн медиумите во Северна Македонија, Порталб.мк постојано се рангира на првото место. Тоа беше случај во 2014 година ([фотографија](#)) и 2015 година ([фотографија](#)), а трендот продолжува и една деценија подоцна, во 2024 ([фотографија](#)) и 2025 година ([фотографија](#)), секогаш кога онлајн порталите се вклучени во истражувањето.

9. Професионалната заедница официјално го призна квалитетот на работата на редакцијата кога новинарот Фисник Џелили ја доби Годишната награда од Здружението на новинари на Северна Македонија (ЗНМ) за неговото известување за насилство меѓу ученици. Фисник Џелили ја доби Годишната награда на Здружението на новинари на Македонија за [најдобро новинарско известување на локални и регионални теми](#).

10. Дополнително, Британскиот совет [го истакна Порталб.мк](#) како успешна регионална приказна, поради неговата професионалност и посветеноста на теми и гласови кои често се недоволно застапени.

11. По истражување на Порталб.мк за тоа дека Општина Тетово потрошила над 1,6 милиони евра за договори за привремено вработување преку приватни агенции, Државната комисија за спречување на корупцијата (ДКСК) отвори официјален предмет. Слично на тоа, ДКСК започна

истрага и за Општина Чаир, откако порталот откри дека се доделени средства на кафуле во сопственост на заменик-министерка, без да биде објавен јавен повик.

12. Во текот на 2025 година, Вистиномер.мк објави над 650 проверки на факти, кои опфатија различни дезинформациски наративи и теми што се споделуваат на онлајн платформите. Најчесто застапените дезинформациски теми се однесуваа на војната во Украина, нападите врз ЕУ, САД и Западот воопшто, како и нападите врз западните вредности. Значаен дел од содржините се однесуваше и на разни измами (продажба на лажни лекови, крипто измами, „кликбејт“ измами, лажни попусти, измами со наградни игри и слично), како и на антиваксерски наративи, теории на заговор, теми поврзани со род, ЛГБТК+ заедницата и климатски дезинформации. Во текот на годината, постојаниот прилив на измами, кои потекнуваат и од странство и од локални извори, постојано ги ангажираше проверувачите на факти, бидејќи цената што ја плаќаат корисниците како жртви на измами секоја година расте. Вистиномер.мк исто така означил над 1.800 содржини на платформи, додавајќи дополнителни информации и контекст.

13. Политичкото проверување на факти е најстариот сегмент на кој работи Вистиномер.мк. Веќе 15 години континуирано ги следиме и проверуваме неточните изјави на јавните функционери. Годината 2025 беше година на локални избори во Северна Македонија, во која проверивме 57 изборни ветувања, при што бевме особено активни пред изборите, помагајќи им на гласачите подобро да ја разберат веродостојноста на политичките партии во однос на нивните ветувања. Вистиномер.мк продолжи и со проверка на изјавите на политичарите, што беше направено 49 пати, речиси еднаш неделно во просек. Секцијата за анализи е една од нашите клучни рубрики, во која беа објавени 157 аналитички текстови. Најзастапена тема беа дезинформациите што ги шират наративите на Кремљ за Северна Македонија, Западен Балкан и пошироко, со цел да се истакне странското мешање и манипулации со информации (ФИМИ) на Кремљ.

14. Во 2025 година на веб-страницата на Вистиномер.мк беше воспоставена нова секција со наслов „Контекст“, чија главна цел е објавување 57 објаснувачки текстови во текот на годината, поврзани со актуелни теми каде што доминираат дезинформации или недостиг на информации што ја отежнуваат или искривуваат јавната дебата. Во оваа секција се објавуваат и т.н. „прибанкинг“ (pre-bunking) текстови, чија цел е однапред да се реагира на дезинформации преку објаснување на наративите што се шират во јавниот простор, како и на оние што се појавуваат во странство, но сè уште не стигнале до Северна Македонија. На тој начин се настојува да се делува превентивно и да се понуди проверена и точна информација уште пред дезинформациите да стигнат до локалните корисници.

15. Новиот проект за продукција на подкасти, спроведен во текот на минатата година, резултираше со објавување на 16 целосни подкасти (вкупно 93 видео содржини, вклучително и сегменти од подкастите и кратки видеа/„reels“). Содржините опфатија теми директно поврзани, но и пошироко поврзани со дезинформациите во Северна Македонија.

Подетално беа обработени теми како онлајн измами, родово базирани дезинформации, пропаганда на Кремљ, домашни политички дезинформации, особено за време на локалните

избори во 2025 година и слично. Содржините од новиот подкаст (насловен „Контекст“) беа споделени 568 пати на 8 онлајн платформи, достигнувајќи публика од вкупно 1,28 милиони прегледи, додека подолгата верзија на подкастите има вкупно 25.750 прегледи.

16. Одговорност на полицијата и ревизија на јавните институции: Континуираниот новинарски притисок од страна на Порталб.мк, вклучително и јавното посочување на конкретен инспектор од Отсекот за недозволена трговија со дрога и оружје, го поттикна Министерството за внатрешни работи да отвори внатрешни истраги и на крај да поднесе кривични пријави против двајца инспектори за попречување на правдата. До крајот на октомври беа разрешени пет инспектори. Дополнително, извештај на Државниот завод за ревизија ги потврди наодите на Порталб.мк во врска со системските пропусти во Студентскиот дом во Тетово, вклучително и неговото функционирање без соодветни технички проверки.

Проектите и иницијативите спроведени во рамките на програмата „Медиумски и информациски интегритет“ во текот на 2025 година се прикажани во следната табела:

Мета.мк - Независна новинска агенција	
<p>Новинската агенција Мета.мк е основана во ноември 2014 година и оттогаш прерасна во доверлив извор на објективни вести засновани врз факти, за актуелни случувања на македонски и англиски јазик, како и на други балкански јазици. Нејзините содржини ги преземаат и објавуваат повеќе од триесет домашни и странски медиуми. Мета.мк нуди професионални информативни услуги, а нејзините содржини се користат како релевантен извор од страна на медиумите и носителите на одлуки, вклучително и највисоките претставници на меѓународната заедница.</p> <p>Во 2025 година, новинската агенција Мета.мк ја зголеми својата читаност за повеќе од 20% во споредба со претходната година. Во текот на годината, Мета.мк објави повеќе од 3000 текстови засновани врз факти, кои достигнаа над еден милион корисници и над два милиони прегледи на страницата.</p> <p>Дополнително, Мета.мк објави околу 80 видеа, повеќе од 15 визуелизации на податоци и 6 истражувачки стории на теми како странско мешање и манипулации со информации (ФИМИ), кибер безбедност, животна средина, образование, здравство и млади.</p>	 <p>META.MK</p> <p>www.meta.mk</p>

Порталб.мк – Новински портал на албански јазик

Порталот за вести Порталб.мк е основан во април 2012 година и со текот на годините прерасна во еден од водечките и најдоверливи извори на информации на албански јазик во Северна Македонија. Неговата репутација, изградена врз доследно почитување на новинарските стандарди, е надолполнета со неговото влијание и популарност меѓу носителите на одлуки и пошироката јавност, со над 235.000 следбеници на социјалните мрежи. Порталб.мк се фокусира на теми што често се занемарени од главните медиуми, како што се социјалната правда, прашањата на младите и системските проблеми, придонесувајќи за проширување на јавната дебата и насочување на вниманието на институциите таму каде што е најпотребно.

Во медиумска средина што е значително поделена, Порталб.мк придонесува за зголемување на општествената кохезија, обезбедувајќи важен јазичен мост кон албанскојазичните заедници, преку известување за прашања што ги засегаат граѓаните од сите етнички заедници во земјата, како и преку преведување содржини од македонски и други јазици.

Во 2025 година, Порталб.мк објави повеќе од 8000 текстови. Порталот на албански јазик оствари повеќе од 3,5 милиони прегледи и 9,5 милиони интеракции, што претставува зголемување од над 17% во споредба со 2024 година. Во текот на 2025 година, Порталб.мк подготви повеќе од 1.100 видеа, вклучително и 32 епизоди од подкасти и повеќе од 2000 кратки видеа („reels“).

portalb.mk

Вистиномер.мк - Сервис за проверка на факти

Вистиномер.мк е единствениот сервис за проверка на факти во Северна Македонија, основан во 2021 година. Тој е сертифициран член на Меѓународната мрежа за проверка на факти (ИФЦН) и основачки член на Европската мрежа за стандарди за проверката на факти.

Од 2020 година, Вистиномер.мк е дел од програмата на Мета за проверка на факти од трети страни, која соработува со независни проверувачи на факти сертифицирани од ИФЦН. Тие идентификуваат, проверуваат и оценуваат вирални дезинформации на Фејсбук и Инстаграм.

Вистиномер.мк проверува вирални и штетни содржини на онлајн платформите и придонесува за намалување на видливоста на теории на заговор, разни видови измами, антиваксерски содржини, антиукраинска и антизападна пропаганда поврзана со Кремљ, како и злоупотреба на алатки за вештачка интелигенција за манипулирање на корисниците.

vistinomer.mk
vertetmates.mk
truthmeter.mk

Во 2025 година, Вистиномер.мк објави повеќе од 910 написи, од кои над 500 беа написи за разобличување на дезинформации, 60 контраспинови, 20 анализи и 10 истражувачки стории. Околу 480 од нив беа преведени на албански јазик, а 160 на англиски. Алатката за проверка на факти имаше 310.000 прегледи од над 180.000 корисници, што е пораст од повеќе од 27% во споредба со претходната година. На Вистиномер.мк. беа објавени 92 видеа, меѓу кои повеќе од 60 кратки видеа (reels), 17 подкаст епизоди и еден документарен филм.

Центар против дезинформации на Западен Балкан: Разоткривање на опасните влијанија преку истражувачко новинарство

Во 2025 година, Центарот против дезинформации на Западен Балкан продолжи да се справува со структурната ранливост на регионот на странското мешање и манипулации со информации (ФИМИ), што претставува закана за демократските институции и процесот на евроатлантска интеграција. Со унапредување на методологиите за мониторинг, подобрување на алатките за анализа и зајакнување на прекуграничната соработка, Центарот придонесе за поефикасни механизми за рано предупредување, поквалитетна јавна дебата и поголема општествена отпорност на информациски закани.

Едно од клучните достигнувања во 2025 година беше дополнителното зацврстување на Центарот како релевантна регионална референтна точка. Повеќејазичната платформа antidisinfo.net продолжи да функционира како централен извор за вести, содржини за разобличување на дезинформации, истражувачки стории и длабински анализи на англиски, македонски, босански/српски/црногорски/хрватски и албански јазик од сите шест земји од Западен Балкан, при што беше забележано зголемено ангажирање од страна на медиумските професионалци, институциите и пошироката јавност.

Изработката на дванаесет месечни предупредувања за рано известување „Дезинфо радар – Следи и предупреди“ овозможи навремени увиди во новонастанати наративи и прекугранични трендови. Признанието на „Дезинфо радар“ како едно од [десетте избрани решенија](#) на Парискиот мировен форум 2025 ја потврди меѓународната релевантност на проектот и отвори можности за глобални партнерства и понатамошно проширување.

Систематското следење на медиумите и истражувачката анализа овозможија проширување на базата на податоци на Knowledge Hub, со што се унапреди следењето на наративите и анализата на трендовите низ регионот. Во 2025 година, проектот го објави [документот за позиција](#)

antidisinfo.net/hub

Временски период:

01.11. 2021 – 31.12.2025

Донатор: Министерство за надворешни работи на Кралството Холандија

Kingdom of the Netherlands

Партнери:

- Центар за демократска транзиција, Црна Гора
- Фактоје, Албанија
- Центар за меѓународни и безбедносни прашања (ИСАК фонд), Србија
- Сбункер, Косово

<p>„Патоказ за заштита на демократијата од информациски закани“, изработен заеднички од Фондацијата Метаморфозис и Мрежата против дезинформации за Балканот (АДН-Балканс), преку широки регионални и меѓународни консултации.</p> <p>Во рамки на овој процес беа организирани и повеќе настани, меѓу кои конференцијата „Заеднички за вистина: Сеопфатен пристап на целото општество кон заштита на демократијата“, со настани во Скопје и Тирана по повод 2 април – Меѓународниот ден за проверка на факти, конференцијата „Политичка отчетност и нови технологии – POINT“, одржана во јуни во Сараево, Меѓународната конференција е-Општество.мк, одржана во Скопје на 10 декември, како и Деновите на медиумска писменост во ноември.</p> <p>Дополнителни аналитички публикации се осврнаа на изборните дезинформации, прекуграничните малициозни влијанија и геополитичките аспекти на ширењето на дезинформации во Западен Балкан, додека кварталните извештаи од мониторингот ја зајакнаа основата на доказите и застапувачкиот капацитет на проектот.</p> <p>Во 2025 година, проектот создаде значителен обем на оригинална новинарска продукција, вклучувајќи 18 истражувачки стории, 818 написи за проверка на факти и разобличување дезинформации, како и 109 длабински аналитички текстови. Овие содржини беа широко преземани и објавувани во регионалните медиуми, придонесувајќи за повисоки професионални стандарди, поголема отчетност и поинформирана јавна дебата.</p> <p>Наодите од истражувањата беа искористени во националните и регионалните застапувачки активности, особено во дискусиите поврзани со интегритетот на изборите, ризиците од странско мешање и манипулации со информации (ФИМИ) и усогласувањето со барањата на ЕУ. По повод Меѓународниот ден за проверка на факти, АДН-Балканс организираше регионални настани во Скопје и Тирана, поттикнувајќи дијалог меѓу новинари, истражувачи, креатори на политики и граѓански организации.</p> <p>Градењето капацитети и размената на искуства останаа клучен дел од регионалниот пристап на проектот. Студиската посета на Холандија обедини 12 претставници од пет земји од Западен Балкан, овозможувајќи размена со организации од граѓанското општество и институционални чинители од Холандија, како и зајакнување на прекуграничната соработка.</p> <p>Активностите за информирање на јавноста и медиумска писменост дополнително го зголемија влијанието на проектот. Меѓу нив беа осум настани „Балкански медиумски камион“ со повеќе од 600 учесници,</p>	<p>- Зошто не (Why Not), Босна и Херцеговина</p> <p><i>„Дезинфо радарот“, систем за рано предупредување кој произлезе од работата на Центарот против дезинформации на Западен Балкан, е избран како еден од десетте глобални проекти во престижната програма за проширување (Scale-up Program – SCUP) на Парискиот мировен форум за периодот 2025–2026 година.</i></p>
--	--

<p>регионален онлајн вебинар посветен на анти-ЕУ наративите, како и годишната конференција e-Општество.mk насловена „Интегритетот во сржта на дигиталната трансформација“, на која учествуваа 272 учесници од 15 земји.</p> <p>Документарниот филм „Во потрага по вистината“ придонесе за поголема вклученост на јавноста, претставувајќи ја истражувачката работа и работата на проверувачите на факти на восприемлив и разбирлив начин.</p> <p>Активностите на проектот придонесоа за законодавни и стратешки дискусии, вклучувајќи ја и обновената иницијатива за изработка на Национална стратегија за градење општествена отпорност кон штетните влијанија на дезинформациите во Северна Македонија. Оваа иницијатива се надврзува на континуираните заложби за политики засновани врз докази и долгорочни решенија во регионот. Министерството за одбрана даде позитивно мислење, нагласувајќи дека стратегијата треба да се развива преку т.н. „сеопфатен пристап на целото општество“, со вклучување на сите релевантни државни институции како следен чекор.</p> <p>Преку континуирано следење, истражување, истражувачко новинарство, застапување и регионална соработка, проектот во 2025 година ги зајакна професионалните капацитети, ја унапреди меѓусекторската соработка и придонесе за покоординиран и поотпорен одговор на дезинформациите и странската манипулација со информации во Западен Балкан.</p>	
<p style="text-align: center;">SMS Facility – Поддршка за малите медиуми од Западен Балкан</p> <p>Фондацијата Метаморфозис, во партнерство со Центарот за промоција на граѓанското општество (ЦПЦД) и партнери од Албанија, Црна Гора, Косово и Германија, спроведува тригодишен регионален проект „SMS Facility – Поддршка за малите медиуми од Западен Балкан“. Проектот е поддржан од Европската Унија и е посветен на унапредување на слободата на медиумите и слободата на изразување во земјите од Западен Балкан.</p> <p>Целта на проектот е да обезбеди поволна средина и структурна поддршка за професионалните медиуми, како и да придонесе кон зајакнување на капацитетите на локалните медиуми, медиумските организации и новинарите за остварување на правото на слобода на изразување и пристап до информации, како и за промовирање на медиумскиот плурализам.</p> <p>Во рамки на проектот, Фондацијата „Метаморфозис“ објави јавен повик за мали грантови за поддршка на мали и локални медиуми, на кој пристигнаа</p>	<p>Временски период: 11.11.2024 - 11.07.2027</p> <p>Донатор: Кофинансирано од Европската Унија</p> <div style="text-align: center;"> <p>Co-funded by the European Union</p> </div> <p>Партнери:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Центар за промоција на граѓанското општество (ЦПЦД)

<p>29 апликации со проектни предлози, а пет медиумски куќи добија финансиска и менторска поддршка за изработка на медиумски содржини од јавен интерес.</p> <p>Медиумите кои добија поддршка се:</p> <p>Иновативност од Штип Mollekuqja од Тетово Дрнка.мк од Струмица Умно.мк од Скопје Радио Кочани од Кочани</p> <p>Покрај финансиската поддршка за производство, проектот вклучува и значаен дел за градење капацитети на медиумските куќи. Добитниците на грантови ќе имаат пристап до стручна менторска поддршка, како и едукативни курсеви, работилници и обуки.</p> <p>Исто така, развиени се специјализирани алатки и методологии за самооценка и организациски развој.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Томсон Медиа - Центар за демократска транзиција - Kosovo 2.0 - Центар за наука и иновации за развој (SCiDEV)
<p>Advocacy Transnazionale per la Libertà di Informazione nei Balcani – ATLIB 2 (Транснационално застапување за слобода на информации на Западен Балкан - АТЛИБ 2)</p> <p>Проектот АТЛИБ 2, спроведен во соработка со OBC Transeuropa (OBCT/CCI), придонесе кон зајакнување на транснационалното застапување за слобода на медиумите во Западен Балкан, со посебен фокус на Северна Македонија. Проектот поддржа мониторинг и застапување засновано врз докази, усогласено со европските стандарди и механизми, со што се зајакна учеството на граѓанското општество во заштитата на слободата на печатот и слободата на информирање низ регионот.</p> <p>За време на подготвителната фаза (февруари–март 2025), проектот спроведе истражување за идентификување на клучните домашни чинители, новинари, експерти и институционални актери за интервјуа и консултации. Оваа основа обезбеди инклузивен и контекстуално сензитивен процес на известување во сенка, заснован врз кредибилна локална експертиза, со што се зајакна легитимитетот и аналитичката длабочина на претстојниот извештај во сенка за слободата на медиумите во Северна Македонија.</p> <p>Во април 2025 година, претставници учествуваа на работилница за застапување во Рим, каде што партнерите ги усогласија методологиите и се договорија за структурата на извештајот во сенка. Работилницата ги хармонизираше стандардите меѓу земјите учеснички, обезбеди</p>	<p>Временски период: 1.02.2025 - 31.10.2025</p> <p>Донатор: OBC Transeuropa / Centro per la Cooperazione Internazionale (OBCT/CCI)</p>

<p>усогласеност со европските рамки за мониторинг на слободата на медиумите и ја зајакна прекуграничната соработка меѓу актерите од граѓанското општество.</p> <p>Помеѓу април и јуни 2025 година, проектот суштински придонесе во изработката и финализирањето на извештајот во сенка за слободата на медиумите во Северна Македонија. Извештајот ја процени состојбата со медиумскиот плурализам, безбедноста на новинарите, институционалните реакции на прекршувањата и пошироките структурни предизвици кои ја засегаат слободата на печатот. Тој формулираше конкретни препораки упатени до националните власти, регулаторните тела и креаторите на политики, со цел да се поддржат реформи во согласност со барањата за пристапување во ЕУ и меѓународните стандарди. Изработката во рамките на механизмот Media Freedom Rapid Response (MFRR) обезбеди усогласеност со европските активности за мониторинг и застапување.</p> <p>Во Скопје беше организиран јавен настан со физичко присуство за презентација на извештајот во сенка пред националните чинители, вклучително новинари, организации од граѓанското општество, институционални претставници и дипломатската заедница. Настанот создаде простор за дијалог околу наодите и препораките од извештајот, промовирајќи отчетност и поттикнувајќи понатамошно дејствување.</p> <p>Во септември 2025 година, наодите беа дополнително дисеминирани преку меѓународен вебинар, со што се прошири досегот и се поттикна регионална и европска дебата за предизвиците поврзани со слободата на медиумите во земјите-кандидати.</p> <p>Во текот на целиот проектен период (март–октомври 2025), комуникациските и застапувачките активности беа зајакнати преку таргетирана кампања на социјалните медиуми, која опфати приближно 20 објави на платформите на партнерите.</p>	
<p>Справување со интернетички дезинформации на социјалните медиуми во предизборниот период во Северна Македонија</p> <p>Иницијативата одговори на зголемениот ризик од дезинформации засновани врз етничка припадност во пресрет на локалните избори во октомври 2025 година, особено на платформи популарни меѓу младите. Интервенцијата комбинираше системско следење со проактивно создавање контранаративи со цел намалување на меѓуетничките тензии и зајакнување на информираниот јавен дискурс.</p>	<p>Временски период: 27.05.2025 - 26.01.2026</p> <p>Донатор: TRANSTELE CANAL FRANCE INTERNATIONAL (CFI) Media Development</p>

Во текот на првата фаза (јуни-септември 2025 година), проектот воспостави сеопфатна методологија за следење и спроведување дневно следење на штетни наративи на Фејсбук, Инстаграм, Јутуб и ТикТок. Беа изработени шест интерни извештаи од мониторинг (три на македонски и три на албански јазик), кои мапираа осум повторувачки наративни рамки, вклучувајќи: „Закана за суверенитетот и територијалниот интегритет“, „Институционална пристрасност и двојни стандарди“, „Поларизација Ние наспроти Тие“ и „Комплекс на жртва и прогон“. Мониторингот опфати случаи на националистички говор на омраза, манипулација со спортски настани, вирални дезинформации за јазичните права и политичка инструментализација на историски митови. Ова мапирање засновано врз докази му овозможи на тимот да премине од реактивно разобличување на дезинформации кон структурна анализа на наративи.

Во текот на втората фаза (октомври-декември 2025 година), наодите беа преточени во [три длабински повеќејазични аналитички стории](#) објавени на Мета.мк и Порталб.мк: „Дигитални ровови“, „Спортот и штетните наративи“ и „Голема Албанија како политички фантом“. Овие анализи ги деконструираа механизмите преку кои етничкиот идентитет се инструментализира за време на избори, ги разобличија виралните невистини и го разоткрија повторното користење на историски митови за политичка мобилизација. Со темелење на контранаративите врз проверени податоци од периодот на мониторинг, проектот обезбеди релевантност, кредибилитет и навремена реакција на променливиот политички контекст.

Клучна силна страна на проектот беше стратешката адаптација на истражувачките наоди во мултимедијална содржина насочена кон младите. Кратки видеа, сатирични мемиња и интерактивни „Точно vs. Неточно“ објави беа дистрибуирани на ТикТок, Инстаграм и Фејсбук, достигнувајќи над 350.000 корисници и генерирајќи повеќе од 48.000 значајни интеракции. Платената промоција беше стратешки користена во периоди на засилени изборни наративи, со цел содржините засновани врз факти да стигнат до публиката пред дезинформациите да се зацврстат. Ова значително ги надмина првично поставените цели за досег и ја потврди ефективноста на комбинирањето на истражувачкото новинарство со стратегии за дистрибуција усогласени со алгоритмите.

Справување со изборни ФИМИ (странско мешање и манипулации со информации)

Првата фаза од имплементацијата опфати детална ревизија и локализација на глобалната методологија преку заедничка работилница со International IDEA. Ова обезбеди аналитичката рамка да ја одразува

Временски период:
20.03.2025 - 30.10.2025

институционалната архитектура, медиумскиот пејзаж, регулаторната средина и политичката динамика во Северна Македонија. Процесот на адаптација овозможи систематска проценка на структурни фактори како политичка поларизација, регулаторни празнини и слабости во механизмите за надзор, кои можат да го олеснат ширењето на ФИМИ за време на изборни периоди.

Потоа, проектниот тим собра релевантни податоци и спроведе интервјуа со клучни информатори, како што се претставници на државни институции, изборни органи, регулатори на медиуми, граѓански организации, новинари и независни експерти. Водено од адаптиранта методологија, истражувањето идентификуваше модели и ризични фактори поврзани со злоупотреба на социјалните мрежи, нетранспарентно политичко финансирање, празнини во професионалните стандарди во медиумите и операции на надворешно влијание.

Извештајот го мапираше екосистемот на овозможувачи и поттикнувачи кои можат да ги олеснат ФИМИ во изборните процеси, нудејќи конкретни, контекстуално прилагодени препораки за политики. Тој ги анализираше политичките поделби, нерегулираните онлајн простори и ранливостите во медиумскиот сектор, при што ја нагласи потребата од посилна меѓуинституционална координација и превентивни механизми. Анализата исто така ја позиционираше Северна Македонија во пошироките регионални и глобални трендови на изборно мешање, истакнувајќи ги специфичните динамики на земјата.

За да се обезбеди точност, легитимитет и сопственост од страна на засегнатите страни, беше организирана национална валидациска работилница со учество на експерти, претставници на институции и актери од граѓанското општество. Настанот обезбеди платформа за презентација на прелиминарните наоди, собирање повратни информации и доработка на заклучоците и препораките. По вклучувањето на експертските придонеси, конечниот извештај беше [изготвен](#) и објавен.

Проектот заврши со јавна презентација во Скопје, на која се собраа креатори на политики, засегнати страни во изборите, граѓански организации, претставници на медиумите и меѓународни партнери. Настанот поттикна информирана дебата за ризиците од ФИМИ поврзани со изборите и за политичките одговори, зајакнувајќи ја свеста за структурните ранливости и реформски приоритети.

Донатор:

Меѓународен институт за демократија и изборна помош (ИДЕА)

Мониторинг на спонзорирано политичко рекламирање на социјални мрежи и онлајн медиуми за време на локалните избори во 2025 година

Временски период:
17.08.2025 - 31.01.2026

Во 2025 година, Фондацијата Метаморфозис го спроведе проектот „Мониторинг на спонзорирано политичко рекламирање на социјални мрежи и онлајн медиуми за време на локалните избори во 2025 година“, во партнерство со Меѓународната фондација за изборни системи (ИФЕС). Проектот се состоеше од две комплементарни краткорочни анализи: (1) следење на институционалната и општинската комуникација на Фејсбук и официјалните веб-страници во текот на 20-дневниот период на кампањата и (2) форензичко следење на спонзорирано политичко рекламирање на Фејсбук и Инстаграм. Заедно, овие компоненти обезбедија сеопфатен преглед на дигиталното водење кампањи, злоупотребата на административни ресурси и ризиците од финансирање од трети страни во локалните избори за 2025 година во Северна Македонија.

Донатор:
Меѓународна фондација за изборни системи (ИФЕС)

Првата краткорочна [анализа](#) е насловена „Институционална и општинска комуникација на Фејсбук и официјалните страници за време на изборната кампања за локалните избори 2025 година во Северна Македонија“.

Методологијата опфати следење на 26 општини и 10 централни институции во периодот од 29 септември до 17 октомври 2025 година. Наодите покажаа дека 59,77% од објавите на Фејсбук имаа промотивен карактер, додека само 40,12% беа неутрални информативни содржини.

Втората краткорочна анализа е насловена „Спонзорирано политичко рекламирање на Фејсбук и Инстаграм за време на локалните избори во 2025 година во Северна Македонија: Видливо, но нерегулирано“.

Тимот на Метаморфозис ги анализираше трошоците за дигитално рекламирање на 52 кандидати за градоначалници во истите 26 општини. Од нив, 28 кандидати (54%) активно финансираа спонзорирани реклами во текот на набљудуваниот период, со вкупна пријавена потрошувачка од 23.308 евра за 812 реклами. Поголемиот дел од рекламите (92,6%) беа финансирани директно од кандидатите, додека 7,4% беа финансирани од политички партии како трети страни.

Поширока лонгитудинална анализа на првите 50 политички потрошувачи во истиот период покажа вкупни дигитални трошоци од 153.342 евра, што укажува дека финансиската основа на изборниот процес била централизирана на ниво на национални партии.

Заедно, двете краткорочни анализи обезбедуваат докази засновани врз податоци и препораки за зајакнување на одредбите од Изборниот законик, регулирање на дигиталното трошење од трети страни,

<p>проширување на институционалниот надзор врз социјалните медиуми и заштита на еднаквата изборна конкуренција во дигиталната сфера.</p>	
<p>Иницијатива Балкански медиумски камион</p> <p>Во 2025 година, Фондацијата Метаморфозис ја координираше регионалната иницијатива Балкански медиумски камион — мобилна програма за граѓански ангажман и медиумска писменост, имплементирана од CFI (Француската Агенција за развој на медиуми), во партнерство со Метаморфозис и со поддршка од Министерството за Европа и надворешни работи на Франција, во рамки на проектот Shared Horizons. Иницијативата имаше за цел да се бори против дезинформации и националистички наративи преку зајакнување на капацитетите на младите, новинарите и граѓаните низ Западен Балкан за критичко размислување и одбрана на демократските вредности.</p> <p>Балканскиот медиумски камион е патувачки медиумски простор што носи интерактивни програми за медиумска писменост директно во јавни простори, училишта, универзитети и заеднички центри. Концептот комбинира дискусии со експерти, работилници за проверка на факти, вежби за верификација, симулации, квизови, филмски проекции и раскажувачки формати.</p> <p>Во периодот од октомври до декември 2025 година, турнејата беше реализирана во шест земји од Западен Балкан: Косово, Босна и Херцеговина, Црна Гора, Албанија, Северна Македонија и Србија. Програмата опфати 1.518 директни учесници, меѓу кои средношколци и ученици од стручни училишта, студенти, новинари и медиумски работници, наставници, претставници на граѓанското општество и пошироката јавност. Заедно со фасилитатори, говорници и локални партнери, вкупниот број на вклучени лица достигна 1.606. Мобилниот формат овозможи директен контакт со публика која најчесто не е опфатена со класични конференции или обуки.</p> <p>Во Северна Македонија, турнејата Балкански медиумски камион беше реализирана во четири градови, носејќи дискусии за медиумска писменост во пристапни и видливи јавни простори. Овие активности поттикнаа дијалог меѓу младите, новинарите и наставниците за тоа како да се препознаат техники на манипулација, да се одолее на поларизација и да се зајакне отпорноста на заедниците.</p> <p>Клучна додадена вредност на иницијативата беше нејзината прекугранична димензија. Преку прикажување на тоа како дезинформациските наративи и националистичките рамки циркулираат регионално, проектот ги охрабри учесниците да гледаат на</p>	<p>Временски период: 07.10.2025 - 17.12.2025</p> <p>Донатор: Transtele Canal France International (CFI) Media Development</p>

<p>информацискиот интегритет како заеднички предизвик на Западен Балкан, а не како изолирано национално прашање. Присуството на новинари и фасилитатори од различни земји овозможи размена на искуства меѓу колеги и ја зајакна регионалната солидарност во справувањето со штетни наративи.</p>	
<p>Вистиномер.мк - Програма за проверка на факти од трети страни на Мета (ЗРФС)</p> <p>Вистиномер.мк продолжи да работи како партнер во програмата ЗРФС на Meta Platforms Inc., спроведувајќи проверка на факти за содржини од онлајн платформите во сопственост на овој партнер во текот на 2025 година.</p> <p>Во текот на 2025 година беа објавени над 650 проверки на факти, а над 1.950 содржини на онлајн платформите беа означени како содржини за кои е потребен дополнителен контекст за правилно утврдување на нивната точност и вистинитост. Новинарите и уредниците на Вистиномер.мк исто така учествуваа на работилници организирани од претставници на Мета, со цел подобрување на ефикасноста на напорите за проверка на факти.</p>	<p>Временски период:</p> <p>17.08.2020 - во тек</p> <p>Донатор: Meta Platforms Inc.</p>
<p>Зголемување на капацитетите на проверувачите на факти за продукција на видео подкасти</p> <p>Целите на проектот, имплементиран од тимот на Вистиномер.мк, вклучуваат изградба и унапредување на внатрешните капацитети за видео продукција преку развој на потребните вештини, набавка на соодветна опрема и воспоставување на поедноставени и ефикасни процеси за производство на висококвалитетни видео подкасти. Проектот исто така опфаќа продукција и промоција на квалитетна видео содржина, вклучително и подкаст за информациски интегритет, како и нејзино пласирање до што поширока публика преку најкористените онлајн платформи во Северна Македонија.</p> <p>Во рамки на овој проект беа произведени 16 епизоди од подкаст, како и 4 обуки за тимот на подкастот и за сите новинари во Фондација Метаморфозис. Беше креиран комплетен визуелен идентитет на подкастот, маркетинг стратегија која вклучува создавање на кратки сегменти и кратки видеа и дистрибуција на содржината на 8 онлајн платформи.</p>	<p>Временски период:</p> <p>01.12.2024-15.01.2026</p> <p>Донатор: Меѓународна мрежа за проверка на факти – Глобален фонд за проверка на факти</p>
<p>Вистиномер.мк – Prebunking at Scale</p>	<p>Временски период:</p>

<p>Во 2025 година, Вистиномер.мк започна со имплементација на проектот Prebunking at Scale како еден од партнерите меѓу 48 организации за проверка на факти, членки на Европската мрежа за стандарди на проверката на факти.</p> <p>Проектот предвидува креирање, објавување и дистрибуција на прибанкинг (pre-bunking) содржина, која има за цел однапред да ја информира националната и поширока европска јавност за можни дезинформации што се очекува да се појават, врз основа на анализа на доминантните дезинформациски наративи и веќе присутните модели на нивно ширење.</p> <p>Едукативната и објаснувачка содржина што ја произведуваат партнерите ќе биде широко споделувана со цел да се обезбеди поголема видливост и информираност за најштетните национални, регионални и европски дезинформациски наративи, за кои се очекува да добијат поголемо влијание во јавниот дискурс.</p> <p>Партнерите во проектот работат на воспоставување заедничка платформа која користи вештачка интелигенција за идентификација на најраспространетите наративи, како и на усогласување на заедничка методологија за изработка на прибанкинг содржини. Придонесот на Вистиномер.мк во рамки на проектот ќе биде реализиран во 2026 година, согласно временската рамка на проектот.</p>	<p>01.01.2025-31.06.2027</p> <p>Донатор:</p> <p>Европска мрежа за стандарди на проверката на факти (ЕФЦСН)</p>
--	---

Подигнување на свеста и застапување

Претставници на програмата Медиумски и информациски интегритет беа дел од повеќе интервјуа за локални, регионални и светски медиуми, во кои дискутираа прашања како што се ширењето дезинформации, справување со странско мешање и манипулации со информации (ФИМИ), говор на омраза, финансирање на избори и јакнење на капацитетите.

- a. Горан Ризаов, програмски менаџер, главен уредник на Мета.мк
 - i. Само прашај ([Rizaov: The Digital Services Act is necessary for the protection of citizenso](#))
 - ii. Меѓународен центар за новинари ([ICFJ Voices - Goran Rizaov](#))
 - iii. International IDEA ([Report Launch: Enablers and Incentives of Election-Related FIMI in North Macedonia](#))
 - iv. 360 степени ([In these elections also, politicians are influencers – with money for which no accountability is required.](#))

- v. 360 степени ([How foreign information-manipulation operations exploit institutional passivity to create deep polarization in society.](#))
 - vii. 360 степени ([Political pressure, economic insecurity, and disinformation are the main challenges to media freedom in the country](#))
 - viii. Balkan Insight ([20 years on, new threats worsen outlook for free media in Balkans](#))
- b. Елида Зулбеари, главен уредник, Порталб.мк
- i. МРТ, Македонска радио-телевизија ([Motive: Girls in the media](#))
 - ii. ТВ 21 ([Assessing fulfilment of politicians' promises](#))
 - iii. Порталб.мк ([Trust in the media in crisis, facts should return 'in fashion' again](#))
 - iv. МРТ на албански ([Disinformation in the pre-election period, Zylbeari: They create confusion among citizens](#))
 - v. [Младински настан во Тетово](#) организиран од Амбасадата на Холандија и Институтот за лидерство и јавни политики
- c. Владимир Петрески, главен уредник, Вистиномер.мк
- i. Телевизија 24 ([Studio 10: Conversation on disinformation with Vladimir Petreski](#))
 - ii. Рацин.мк ([Vladimir Petreski, Metamorphosis: Fact-checking is not censorship](#))
 - iii. Рацин.мк ([Vladimir Petreski, Metamorphosis: In the EU, fact-checking is an obligation for large online platforms](#))
 - iv. Има.мк ([Vladimir Petreski, editor of Truthmeter: Fact-checkers do not engage in censorship | "What's New?" #8](#))
 - v. Kas.de ([Fact-Checking Organisations in the Balkans after US Funding Cuts](#))
 - vi. СамоПрашај.мк (["Stale" narratives are fueling the Macedonian–Bulgarian dispute](#))
 - vii. Рацин.мк ([Vladimir Petreski: Media literacy is the strongest weapon against disinformation](#))
- d. Филип Стојановски, директор за партнерство и развој на ресурси
- ii. Собраниски канал (["Economic Briefing" debate on cybersecurity & resilience to disinformation](#))
 - iii. 360 степени ([Fight against disinformation: How it was supposed to unfold, and how it is actually unfolding](#))
 - iv. CIVICUS Lens ([Without ads, most civil society groups risk their voices being drowned out](#))
 - v. Hybrid CoE ([The Western Balkans Hybrid Threat Conference and Simulation Exercise](#))
 - vi. Самит за мир и демократија во Косово - KPDS ([Panel 2 – From Within and Without: How Malign Narratives Shape the Western Balkans](#))